

**Akademie múzických umění v Praze
Hudební a taneční fakulta**

Strunné nástroje

Kytara

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Francisco Tárrega a jeho přínos pro rozvoj kytarové hry

Peter Vasko

Vedoucí práce: doc. Mgr. Petr Saidl

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, duben 2024

**The Academy of Performing Arts in Prague
Music and Dance Faculty**

String Instruments
Guitar

MASTER'S THESIS

**Francisco Tárrega and his influence in the development of
guitar playing**

Peter Vasko

Thesis supervisor: doc. Mgr. Petr Saidl

Awarded academic title: MgA.

Prague, April 2024

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci s názvem

Francisco Tárrega a jeho přínos pro rozvoj kytarové hry

vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím pouze uvedené literatury a pramenů, a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna v souladu se zákonem a vnitřními předpisy AMU.

Praha, dne

.....

[Jméno Příjmení, podpis]

Abstrakt

Diplomová práce mapuje život, dílo a přínos jednoho z nejproslulejších klasických kytaristů Francisca Tárregy. Cílem této práce je probádání různých poznatků v oblasti Tárregova života a shrnutí jeho skladatelské, pedagogické a koncertní činnosti. Práce zahrnuje podrobný přehled jeho současníků a také žáků, kteří měli zásadní vliv na šíření jeho myšlenek a metod, díky nimž je dnes klasická kytara dobře ukotvená mezi ostatními sólovými nástroji. V práci využívám analytické a srovnávací metody. Tato diplomová práce poskytuje komplexní pohled na osobnost Francisca Tárregy a umožňuje tak studentům i pedagogům získat veškeré potřebné informace o jeho životě. V závěru práce jsou shrnuty a formulovány klíčové poznatky.

Abstract

Master's thesis deals with the life and work of Francisco Tárrega, one of the most significant classical guitarists of all time. The aim of this thesis is to research various findings concerning Tárrega's life and to sum up his compositional output, pedagogical work and performing as a concert artist. Thesis comprehends an overview of his contemporaries and students, who had massive influence on spreading his method across the world and helped to gain classical guitar status as it has today. I use analytical and comparative methods of research. Master's thesis gives complex view on the personality of Francisco Tárrega and gives students and pedagogues an opportunity to obtain all necessary information about his life. At the end of the thesis, key findings are summarized and formulated.

Obsah

Úvod	1
1 Francisco Tárrega.....	2
2 Význam.....	13
2.1 Přínos v oblasti techniky hry	13
2.1.1 Sezení u nástroje a poloha rukou.....	14
2.1.2 Kvalita tónu.....	14
2.1.3 Etudy	14
2.2 Skladatelská činnost	14
2.3 Transkripce	17
3 Současníci Francisca Tárregy	19
3.1 Francisco Trinidad Huerta (1800-1874).....	19
3.2 José Brocá y Codina (1805-1882)	19
3.3 Antonio Cano (1811-1897).....	19
3.4 Federico Cano (1838-1904).....	20
3.5 Tomas Damas (1825-1890)	20
3.6 Julián Arcas (1832-1882).....	20
3.7 Luis de Soria (1851-1935).....	20
3.8 José Martínez Toboso (1857-1913)	21
3.9 Carlos Garcia Tolsa (1858-1905).....	21
3.10 Juan Parga (1843-1899)	21
3.11 Praxedes Gil-Orozco (1857-1916)	22
3.12 José Costa y Hugas (1827-1881)	22
3.13 José Ferrer y Esteve (1835-1916)	22
3.14 Napoleon Coste (1805-1883).....	23
3.15 Antonio Jiménez Manjón (1866-1919)	23
3.16 José Viñas y Díaz (1823-1888).....	23
3.17 Eduardo del Vando	24
3.18 Miguel Más y Bargualló (1846-1923)	24
3.19 Sydney Pratten (1821-1895).....	24

3.20 Alfred Cottin (1863-1923).....	24
3.21 Jaime Bosch y Renard (1826-1895)	25
4 Tárregovi žáci	26
4.1 Pascual Roch (1860-1921)	26
4.2 Domingo Prat (1886-1944).....	26
4.3 Josefina Robledo Gallego (1897-1972)	26
4.4 Emilio Pujol (1886-1980).....	27
4.5 Estanislao Marco (1873-1954).....	28
4.6 Miguel Llobet (1878-1938).....	28
4.7 Maria Rita Brondi (1889-1941).....	29
5 Kytary.....	30
5.1 Antonio de Torres.....	30
5.1.1 Antonio de Torres FE 17 1864	31
5.1.2 Antonio de Torres SE 49 1883	31
5.1.3 Antonio de Torres SE 114 1888	31
5.2 Enrique Garcia	31
5.2.1 Enrique Garcia No. 43 1904	32
5.2.2 Enrique Garcia No. 74 1906	32
5.3 Vicente Arias	32
6 Skladatelé inspirováni Tárregou	33
Závěr.....	34
Seznam použitých zdrojů.....	35

Seznam příloh

- Příloha 1 – Fotografie soukromého koncertu ve Valencii z roku 1906
- Příloha 2 – Dionisio Aguado a jeho tripod
- Příloha 3 – Způsob sezení Fernanda Sora s využitím rohu stolu
- Příloha 4 – Antonio de Torres FE17
- Příloha 5 – Antonio de Torres SE49
- Příloha 6 – Antonio de Torres SE114
- Příloha 7 – Tárrega s nástrojem Enriquea Garcii
- Příloha 8 – Tárrega hrající na nástroj od Vicenta Ariase

Úvod

Hlavním cílem této práce je komplexní pohled na osobnost významného klasického kytaristy, skladatele a pedagoga 2. poloviny 19. století Francisca Tárregy. Zahrnuje důležitá biografická data, jeho skladatelskou činnost a v neposlední řadě popisuje přínos pro vývoj kytary i samotné interpretace.

Téma jsem si vybral proto, že osobnost tak výjimečného kytaristy a skladatele, dle mého názoru, není v daných oblastech dostatečně probádána a oceněna. V českém jazyce o něm existuje jen velice málo informací a v některých zahraničních publikacích se vyskytují občas časové nesrovnalosti.

Práce je rozdělena do šesti kapitol. První kapitola zpracovává Tárregův život od narození až po úmrtí. Zmiňuje všechny významné události a koncertní cesty do důležitých evropských metropolí (Londýn, Paříž, Madrid aj.). Popisuje jeho přátelství s významnými evropskými hudebními skladateli (Isaac Albéniz, Camille Saint-Saëns aj.). Ve druhé kapitole přibližuji Tárregův význam a přínos jak v oblasti techniky hry na kytaru, což souvisí i s koncertními nástroji od Antonia de Torrese, tak v jeho skladatelské činnosti. V ní je zastoupena didaktická tvorba (etudy), původní skladby a transkripce děl jiných autorů. Následuje kapitola, která se podrobně zabývá životy dalších kytaristů, kteří žili a působili ve stejné době jako Tárrega. Někteří jsou kytarové veřejnosti dobře známí, ale snažil jsem se zaměřit i na méně zvučná jména. Čtvrtá kapitola představuje nejvýraznější žáky Francisca Tárregy. Jsou mezi nimi například Miguel Llobet nebo Emilio Pujol, velké osobnosti dějin kytary ve 20. století. V páté kapitole se nachází přehled důležitých nástrojů, na které Tárrega během svého života hrál. V závěrečné kapitole jsem si vybral tři stěžejní skladatele kytarové literatury 20. a 21. století, jejichž učiteli byli žáci Tárregových studentů.

V příloze se nachází několik fotografií z Tárregova života. Dále zde máme možnost vidět způsoby sezení u nástroje podle Fernanda Sora a Dionisia Aguada a přímo si je porovnat s dnes již tradičnější pozicí, kterou ustálil Francisco Tárrega. V neposlední řadě se zde nachází fotografie nejdůležitějších nástrojů, na které Tárrega hrál a které se zachovaly do dnešních dob.

Práce by se dala využít jako učební pomůcka při výuce odborných předmětů na konzervatořích a vysokých školách (Dějiny a literatura nástroje).

1 Francisco Tárrega

Ve španělském městě Villareal, které se nachází v oblasti Valencie a spadá pod provincii Castellónu, se v neděli 21. listopadu roku 1852 ve čtyři hodiny ráno narodil španělský skladatel a kytarista Francisco Tárrega. Celé jeho jméno znělo Francisco de Asís Tárrega y Eixea. Podle tradice prvorozené dítě v každé domácnosti mělo jméno po svých rodičích.¹ Otec byl Francisco Tárrega Tirado of Castellón a matka Antonia Eixea y Rosa Broch. Stalo se tak přibližně rok po svatbě těchto dvou mladých lidí. Během dětství Franciscovi říkali Quiquet, což je v oblasti Valencie zdrobnělina od jména Francisco. Později v jeho dospělosti mu lidé rovněž říkali Paco. V roce 1854 se malému Franciscovi narodil bratr José (Juan Ramon).

Matka pomáhala jeptiškám s domácími pracemi v místním klášteře San Pascual a otec zde pracoval jako strážný kláštera. Příležitostně také dělal různé další práce, aby si přivydělali. Jednou, když měl brigádu a po okolních městech prodával různé místní speciality, nečekaně onemocněl ve vesnici Jérica tak vážně, že se za ním jeho žena okamžitě vydala. Malý Quiquet zůstal doma, kde se o něho měla starat chůva, která byla bohužel velice zvláštní povahy. Jednoho dne zjistila, že Francisco, v té době asi tříleté dítě, se v noci pomohl do svého ložního prádla. Potrestala ho tím, že malé dítě vzala před dům a hodila ho do příkopu, který odváděl vodu. Sousedé, kteří ji viděli, ihned dítě vytáhli a zachránili ho před utopením. Tento nešťastný incident ale vážně poškodil jeho zrak a způsobil následné celoživotní problémy s viděním. I přes několik operačních zákroků se jeho zrak nikdy nepodařilo zcela vyléčit.²

V roce 1856 se narodil další bratr Vincent Pascual, který se ale nedožil ani jednoho roku. Dva roky poté se na konci roku 1858 narodila jeho sestra Concha. Celá rodina se poté přestěhovala z Villareal do města Castellón. Mezi lety 1859-1866 přivítali na svět ještě další potomky, dcery Antonii, Rosu, Senteta (Vicenta) a nakonec v roce 1867 se narodilo poslední dítě, syn Vicente. Otec zde pracoval jako vrátný. Bohužel po třech letech od narození posledního dítěte umírá jejich matka. Rodinu tedy musel živit pouze otec, který byl navíc od svých 35 let zcela slepý.³ Mladý Tárrega vyrůstal tehdy v běžném prostředí. Navštěvoval školu, kde měl předměty čtení, psaní, počítání a náboženství. Dále pak svůj čas trávil doma, v kostele a na ulici s ostatními vrstevníky, což bylo pro formování chlapce v té době důležité.⁴ Až na své problémy se zrakem

¹ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 13.

² RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 15-18. ISBN 84-95026-93-7.

³ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 14-15.

⁴ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 19. ISBN 84-95026-93-7.

se těšil dobrému zdraví. Častým jevem bylo, že se v ulicích pořádala Korida (býčí zápasy), která byla pro region Valencie typická. Pravděpodobně se jich účastnil jako divák a v pozdějším věku měl býčí zápasy v oblibě.⁵

Otec měl k hudbě vřelý vztah. Sám ve volných chvílích hrál na kytaru španělské tance jotás, tanga nebo albaes. To inspirovalo malého Francisca a začal se sám učit hrát na kytaru, když jeho otec nebyl doma. Díky své intuici a uměleckým vlohám ke hře na tento nástroj brzo překonal úroveň svého otce. Když to otec zjistil, našel pro svého syna učitele hudby. Po důkladném zvážení se obrátil na Eugenia Ruize. Byl to slepý klavírista hrající v místních kavárnách. Ten mladého Francisca naučil základy solfeggia a hry na klavír. Jeho hlavním zájmem byla ale stále kytara. Otec ho tedy seznámil s Manuelem Gonzálem, který se živil prodejem kytar, bandurrií a guitarric, a také si vydělával hraním po místních kavárnách. Patřil k nejlepším kytaristům v této oblasti. Francisco se rychle učil, a tak zanedlouho předčil i svého učitele. Začátkem roku 1862 měl v Castellónu koncert Julián Arcas (více o Juliánu Arcasovi v podkapitole 3.6), který v té době patřil ke špičce kytarových osobností ve Španělsku. Tehdy ani ne desetiletý Tárrega byl z jeho recitálu natolik unešen, že to v něm zanechalo vzpomínky do konce života. Po koncertě se s Juliánem Arcasem sešel a předvedl mu své hráčské schopnosti. Ten byl velice překvapený, na jaké vysoké úrovni, jak po technické, tak hudební stránce Francisco je, že mu nabídl soukromé lekce.

I když na tom Tárregovi nebyli finančně nejlépe, otec ho vyslal na studia do Barcelony. Zdejší pobyt ale nakonec nedopadl nejlépe. Francisco se totiž pohádal s domovníkem, u kterého bydlel, a utekl. Začal žít kočovným životem v okolí Barcelony, kde se setkával s různorodou společností a hrál po ulicích. Otec ho nakonec vypátral v jedné kavárně, kde jeho syn právě vystupoval. Nejdříve se na něj zlobil, že utekl, ale když viděl, jaký má úspěch u publika a sklízí za hraní obdiv, usmířil se s ním a společně se vydali na cestu domů.⁶

Ve svých 13 letech se mladý Francisco opět vydal za dobrodružstvím a utekl do Valencie, kde hrál s tamními romskými muzikanty. Jeho otec ho poté opět přivedl domů. Během roku 1866 osud mladému Tárregovi moc nepřál, když mu doktor Olegario Cantó v Castellónu musel operovat oční víčka. Bylo to způsobeno důsledkem infekce, kterou trpěl od nešťastného incidentu, kdy se mu v dětství poškodil zrak. I když ho zákrok zachránil před slepotou, jeho zrak byl trvale poškozen po zbytek jeho života a každý den si musel ošetřit oči a chodit na pravidelné prohlídky.⁷

⁵ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 16.

⁶ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 20-24. ISBN 84-95026-93-7.

⁷ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 27-28. ISBN 84-95026-93-7.

Rezignovaný Francisco pobýval doma, ale touha po hudbě a jeho přátelích zvítězila nad přáním jeho otce a znova utekl do Valencie. Tam ho jednoho dne slyšel hrát syn hraběte Parcenta, který přesvědčil svého otce, aby Tárregu podporoval. Zanedlouho se mladý Francisco přestěhoval na jeho panství a věnoval se studiu a hraní na kytaru. Účastnil se koncertů a jeho budoucnost byla plná nadějí. Ty se brzy rozplynuly, když hrabě zemřel, a tak se Francisco musel vrátit předvádět své umění do ulic a kaváren.⁸

V roce 1869 se kvůli nedobré ekonomické situaci jeho rodiny a zhoršujícímu zdraví jeho otce opět vrátil do Castellónu. Výdělek z několika koncertů v okolních městech Vall de Uxó, Nules a dalších, načas ulevil rodinnému rozpočtu. Později začal pracovat jako klavírista v kasinu ve městě Burriana. Dopoledne cvičil na kytaru etudy a skladby Fernanda Sora⁹ a Dionisia Aguada¹⁰, odpoledne hrál na klavír v kasinu a večer ještě v kavárně El Café Sabater. Když se poté vrátil domů, opět cvičil na kytaru, na které ztlumil struny kapesníkem a hrál, až dokud ho únava nezmohla. Někdy si dokonce namočil nohy do studené vody, aby neusnul. Jeho jméno začalo být známé a získal si mnoho obdivovatelů, přátel a žáků. Mezi ně patřil i Antonio Cánesa Mendayas, bohatý obchodník z Burriany, který mu nabídl podporu. Antonio Cánesa Mendayas byl hudební nadšenec a sám hrál amatérsky na housle. S Franciscem je spojovala i láska k Beethovenovým sonátám.¹¹ Někdy během podzimu roku 1869 se Antonio chystal na pracovní cestu do Andalusie. Před svým odchodem se stavil za svým přítelem Tárregou, který hrál pro své známé. Někdo zde zmínil, že kytara, na kterou hrál Julián Arcas v Castellónu, měla krásný zvuk. To Antonia pobídlo k myšlence, že s sebou do Andalusie vezme i Francisca a navštíví s ním kytaráře Antonia de Torrese v Seville. Torres dal Franciscovi na vyzkoušení nejprve průměrnou kytaru, ale když ho uslyšel hrát, hned mu ji vzal a přines mu nejlepší, kterou ve své dílně měl. Tato kytara z roku 1864 se stala jeho hlavním nástrojem až do roku 1897, kdy ji opravoval kytarář Enrique Garcíá. Nástroj sehrál roli zejména ve zdokonalení techniky hry na kytaru, protože se jednalo o novou konstrukci, která se lišila od romantických kytar.¹²

Jak již bylo výše zmíněno, v roce 1870 umírá Franciscova matka. Téhož roku byl Paco prohlášen za nezpůsobilého vojenské služby kvůli problémům se zrakem. Proto byl přidělen

⁸ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 32-33.

⁹ Fernando Sor (1778-1839) byl španělský klasický kytarista a skladatel. Rodák z Barcelony, skládal i opery. Jeho kytarové skladby tvoří základ kytarového repertoáru. Část svého života působil v Paříži.

¹⁰ Dionisio Aguado (1784-1849) byl španělský klasický kytarista a skladatel. Narodil se v Madridu. Podobně jako jeho přítel Sor žil a působil v Paříži.

¹¹ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 30-31. ISBN 84-95026-93-7.

¹² PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 37-40.

k osobní službě plukovníka Ochanda, a tím byl uchráněn od života stráveného ve vojenských kasárnách.¹³

V roce 1874 přichází do Madridu, aby zde studoval na Královské konzervatoři. Nejdříve studoval hudební teorii a housle, aby si doplnil znalosti. V dalším roce už studoval svou oblíbenou harmonii a klavír. Ředitel konzervatoře Emilio Arrieta¹⁴ se jednoho dne doslechl, že Francisco hraje na kytaru, a tak ho pozval, aby zahrál profesorům. Příležitost ukázat potenciál kytary Tárregu nadchla. Koncert měl výborný ohlas.

Během studií cvičil ráno na klavír, poté studoval harmonii a na kytaru mu k jeho nelibosti nezůstávalo tolik času. V Madridu bydlel společně se třemi kamarády, Armengotem, Forésem a Gilem, kteří rovněž pocházeli z regionu Valencie. První dva jmenovaní studovali medicínu. Mezi přáteli, kteří Franciska v Madridu navštívili, byl i vynikající kytarista z Valencie José Martínez Toboso (viz kapitola 3). Spolu jednoho dne vystupovali na ulici jako duo slepých kytaristů. Byl to nevinný studentský žert, kterým si potřebovali vydělat nějaké peníze.

V hlavním městě potkal Francisco také právníka jménem José Francisco de Paz. Ten vlastnil velkou sbírku vzácných kytar, například kytaru Dionisia Aguada z roku 1808 či kytaru Antonia de Torrese, se kterou sám Torres vyhrál bronzovou medaili na výstavě v Seville v roce 1858. Kromě této sbírky psal Paz články o umění pro různé noviny a propagoval kulturu.¹⁵

Důležitým momentem ve španělském hlavním městě bylo pozvání Franciska Tárregy k účasti na charitativním koncertě. Konal se v divadle Alhambra a společně s Franciscem tam vystupovali umělci Isaac Albéniz¹⁶, Federico Chueca¹⁷ a Ruperto Chapí.¹⁸ Spřátelil se i s důležitými osobnostmi společenského života. Markýze ze Salamanky dokonce učil hrát na kytaru. Významnou studentkou byla dcera lékaře Llerendiho Clemencia. S ní Tárrega vytvořil kytarové duo a měli koncertní turné po okolí Madridu, Valencie a Castellónu. Naneštěstí pro neshody s jejím otcem, který se staral o finanční stránku koncertů, byla tato spolupráce ukončena.

Francisco rozšiřoval svůj repertoár. Přizpůsoboval jej požadavkům publika tehdejší doby. Kromě skladeb Fernanda Sora, Dionisia Aguada a Juliána Arcase, zařazoval i transkripce známých skladeb pro klavír nebo fantasie na témata z oper. Jeho jméno a věhlas se začaly

¹³ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 44-45.

¹⁴ Emilio Arrieta (1821-1894) byl španělský hudební skladatel. Komponoval převážně opery a zarzuely. Působil i jako ředitel konzervatoře v Madridu

¹⁵ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 34-42. ISBN 84-95026-93-7.

¹⁶ Isaac Albéniz (1860-1909) byl jeden z nejvýraznějších klavíristů a hudebních skladatelů ze Španělska v období romantismu. Komponoval instrumentální klavírní skladby, ale například i opery.

¹⁷ Federico Chueca (1846-1908) byl španělský hudební skladatel, znám svými zarzuelami.

¹⁸ Ruperto Chapí (1851-1909) byl španělský hudební skladatel období romantismu. Věnoval se hlavně komponování zarzuel.

rozšiřovat po celém Španělsku.¹⁹ Koncem roku 1879 se přestěhoval do Alicante, kde se v té době vyskytoval i Julián Arcas. Bohužel kvůli zdravotním problémům už nemohl hrát, a tak ho Tárrega navštívil. Neviděli se od té doby, co k němu mladý Francisco docházel na hodiny kytary v Barceloně. Poté, co Francisco dohrál, Arcas se slzami v očích prohlásil, že může v klidu zemřít, protože je zde někdo, kdo dokáže s kytarou dělat takové věci, o jakých se mu ani nesnilo. Jednoho z koncertů, který měl původně odehrát Arcas, se ujal Tárrega. Ten mu výtěžek věnoval. Zde se také Francisco seznámil se studentem Juliána Arcase Luisem Soriou (viz kapitola 3). Soria se narodil 21. listopadu 1851, byl přesně o rok starší než Tárrega. Následně spolu noví přátelé odehráli několik koncertů jako duo.²⁰

Po koncertě v Madridu v květnu roku 1880 byl Tárrega nazván Sarasatem²¹ kytary. Ke konci roku se opět vydává do Alicante, kde náhodou potkal svého přítele Soriu. Po pár dnech Soria onemocní a Tárrega za něj vystupuje na koncertě ve městě Novelda. Koncert měl obrovský úspěch. Setkal se zde se slečnou Mariou Rizou Ribelles, dcerou Vicenta Riza, jednoho z nejbohatších obyvatelů města. María byla sama zdatná kytaristka a Francisco ji začal vyučovat. Zamiloval se do ní a 11. února 1881 se zasnoubili.

V březnu odjel do Paříže. Cestou se také zastavil ve městech Port-Bou, Nice a Fontainebleu. V Lyonu měl několik úspěšných recitálů. V Paříži byl pozván ke královně Isabelle II.²², kde se setkal s Victorem Hugem²³, který byl jeho hrou ohromen. Při svých soukromých vystoupeních se ve francouzské metropoli setkal i s vědcem Louisem Pasteurem²⁴ nebo Baronem Rothschildem²⁵. Po cestách Francií se Tárrega vydává do Londýna. Zde se seznámil s důležitou osobností kytary 19. století. Tou byla madam Sidney Pratten (viz kapitola 3), narozená pod jménem Catharina Josepha Pelzer. Byla to anglická kytaristka původem z Německa, která hrávala koncerty v duu se svým současníkem Giuliem Regondim²⁶. S paní Pratten se spřátelil, a dokonce si párkrát spolu i zahráli. Během svého londýnského pobytu obdržel nabídku na koncerty v americkém New Yorku. Tu ale čerstvě zasnoubený Tárrega odmítl a vydal se na cestu zpět do Španělska.

¹⁹ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 42-45. ISBN 84-95026-93-7.

²⁰ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 64-66.

²¹ Pablo de Sarasate (1844-1908) byl španělský houslista a skladatel. Za svého života byl považován za jednoho z největších houslových virtuozů.

²² Isabella II. Španělská (1830-1904) byla královna ve Španělsku mezi lety 1833-1868. Byla z rodu Bourbonů. V roce 1868 byla svržena a uprchla do Francie. Trůnu se vzdala ve prospěch svého syna Alfonse XII. Ten se na trůn dostal až v roce 1875.

²³ Victor Hugo (1802-1885) byl francouzský spisovatel. Autor románů *Bídnicí* a *Chrám Matky Boží v Paříži*.

²⁴ Louis Pasteur (1822-1895) byl francouzský vědec. Věnoval se chemii a biologii. Je zakladatelem Mikrobiologie a Imunologie.

²⁵ Nathan Rothschild (1840-1915) byl britský bankéř a politik.

²⁶ Giulio Regondi (1822-1872) byl klasický kytarista a skladatel narozen ve švýcarském městě Ženeva. Byl zázračné dítě, koncertoval po Evropě. V dospělosti se usadil v Londýně.

29. prosince 1881 se konala svatba Francisca Tárregy a Marií Rizo y Ribelles ve městě Novelda. Následující dny strávili novomanželé u rodiny v Castellónu a poté se přesunuli do Burianny, kde měl Francisco pronajatý dům. Aby vydělal peníze, vyučoval kytaru, ale bohužel ne všichni za svoje hodiny zaplatili. Opět se s manželkou přesunuli do Noveldy a Francisco se vydal na koncertní turné do Murcie, Almansy, Cartageny a Orihueley, aby zabezpečil dostatek financí. Na nějaký čas se pak přestěhovali do Castellónu, kde Tárrega hrál na klavír v kasinu. Manželé očekávali narození svého prvního dítěte. Jelikož neměli dobré reference na místní lékaře, nabídl jim své služby Franciscův přítel a spolubydlící z dob studií v Madridu, doktor Miguel Armengot. Manželé se přesunuli do Madridu, kde se jim 31. října narodila dcera María Josefa de los Ángeles Tárrega Rizo. Bylo to pro ně finančně náročné období. Vypomáhal jim bratr Francisca, Vicente, který byl zaměstnán jako houslista v orchestru. Navíc je zasáhla krutá rána osudu, když jejich dcera onemocněla a 9. února 1882 umřela.²⁷

Zanedlouho začal Francisco opět koncertovat. Během svého pobytu v hlavním městě krátce působil jako dirigent orchestru divadla *Recreos Matritenses*, kde působili renomovaní hudebníci z královského dvora. Na dirigentskou premiéru ale nedošlo, protože divadlo těsně před ní vyhořelo. Tím jeho kariéra dirigenta skončila. Z Madridu se přesunuli do Noveldy, kde se jim 15. května 1884 narodil syn Francisco. Poté se Tárrega přesouvá na řadu koncertů do Barcelony, kde se setkává se svým přítelem Isaacem Albénizem.²⁸ Navázal zde nové kontakty, a nakonec se s rodinou přestěhoval do Barcelony. 13. září 1885 se narodila dcera María Rosalía. Jejími křestními rodiči byli Antonio Gonzalbo a Rosalía Bitz, kterým Francisco věnoval skladbu *Las dos Hermanitas*. Bohužel ve stejném roce umírá Franciscův otec, i jeho obdivovatel Antonio Cánesa. Oba se stali oběťmi epidemie cholery.

23. července roku 1887 se manželům narodila dcera Concepción. V stejné době se bratr Vicente přestěhoval z Madridu do Barcelony, aby byl blíž ke svému bratrovi. Do Franciscova okruhu přátel v Barceloně patřili skladatelé Enrique Granados²⁹, Isaac Albéniz, Joaquín Malats³⁰ nebo mladý violoncellista Pablo Casals³¹. Pablo Casals, Tárregův bratr Vicente, Francisco

a další přátelé pak vytvořili komorní soubor Ríos. Veřejně ale nevystupovali.³²

²⁷ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 48-60. ISBN 84-95026-93-7.

²⁸ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 76-78.

²⁹ Enrique Granados (1867-1916) byl španělský klavírní virtuos a hudební skladatel. Věnoval se převážně komponování klavírních skladeb. Ve své hudbě využívá španělské motivy.

³⁰ Joaquín Malats (1872-1912) byl katalánský hudební skladatel a klavírista. Pocházel z Barcelony, premiéroval skladby Isaaca Albénize.

³¹ Pablo Casals (1876-1973) byl španělský violoncellový virtuos, skladatel, dirigent a pedagog. Dodnes je považován za jednoho z nejdůležitějších violoncellistů, všech dob. Byl mistr interpretace a rozvinul techniku hry na violoncello.

³² RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 64-67. ISBN 84-95026-93-7.

V roce 1888 se rodina přestěhovala na téměř tři roky do Valencie. Tárrega zde pořádal soukromé koncerty pro své známé. Hrál i veřejně v místních divadlech, a kromě toho také vyučoval. Jeho žáky byli kněz Francisco Corell, Tónico Tello, Pascual Roch (o Pascualu Rochovi více v podkapitole 4.1) i jeho dávný přítel a kytarista José Toboso.

Franciscův pobyt ve Valencii byl produktivní i po skladatelské stránce. Napsal zde mnoho svých skladeb, mezi nimi například i *Capriccio Arabe* (v roce 1889).³³

V roce 1890 se seznámil s anglickým lékařem Walterem Leckiem. Byl to zajímavý muž, který rád cestoval po světě a mluvil několika jazyky. Také byl amatérský kytarista a velký obdivovatel Tárregy.³⁴

Během roku 1891 Francisco složil skladbu *La Alborada*, kterou věnoval svému synovi Pacovi. Koncem roku se rodina opět usadila v Barceloně. Francisco odjel na koncertní turné na Mallorcu. Vrátil se až na Vánoce. Doma zjistil, že jeho dcera Conchita po krátké nemoci 22. prosince zemřela.³⁵

V roce 1892 se Tárrega setkal s tehdy čtrnáctiletým Miguelem Llobetem (více o Migueli Llobetovi v podkapitole 4.6), který se stal jeho žákem.³⁶

Během léta roku 1893 odjel Francisco společně se svým přítelem Walterem Leckiem do Paříže a později do Anglie. 22. června 1893 v anglické metropoli napsal Benátský karneval, o den později transkripci Mendelssohnovy *Romance bez slova* a hned poté *Fantasií* na téma z opery *La Traviata*. Během pobytu v Anglii se mu zastesklo po jeho milovaném Španělsku. To ho inspirovalo ke kompozici skladby *Lagrima*, která tento smutek zachycuje.³⁷

Během února roku 1894 se společně s doktorem Leckiem vydává na turné do Francie. Leckie bydlel v Nice. Koncerty byly naplánované ve městech Cannes, Nice a Monte Carlo. Bohužel Nice tóny Tárregovy kytary neslyšelo, protože si pár dní před koncertem nešťastnou náhodou vykloubil malíček na levé ruce.³⁸ V březnu se vrátil do Barcelony, kde se dlouho nezdržel a vydal se do Alicante navštívit svého přítele Francisca Mingota. Jeho dcera Elvira byla talentovaná kytaristka, která chodila k Franciscovi na hodiny vždy, když byl poblíž Alicante. Hrála dokonce na takové úrovni, že měl Tárrega zájem vytvořit s ní kytarové duo. Nakonec se tak nestalo, protože Elvira pocházela z bohaté rodiny, která tento návrh nepodporovala. Kromě

³³ RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 71-77. ISBN 84-95026-93-7.

³⁴ PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 87-92.

³⁵ RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 81-83. ISBN 84-95026-93-7.

³⁶ PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 98.

³⁷ RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 89-90. ISBN 84-95026-93-7.

³⁸ PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 100-101.

toho, že Elvira patřila mezi jeho výborné žáky, byla rovněž majitelkou slavné kytary *La Leona*. Tuto kytaru postavil v roce 1856 Antonio de Torres. Jednalo se o první nástroj nové konstrukce, který se velikostí i zvukem lišil od romantických kytar. Byla to Torresova nejoblíbenější kytara, kterou si nechal pro sebe. Po jeho smrti v roce 1892, kdy zanechal své rodině 12 kytar, se objevila příležitost tento nástroj pořídit. Francisco se o to zasloužil, když v roce 1894 komunikoval s rodinou Antonia de Torrese.³⁹

V únoru 1896 se Tárrega opět vydal na návštěvu svého přítele Leckieho do francouzského města Nice. Zde mu věnoval několik svých manuskriptů.

Po návratu do Španělska odehrál několik koncertů v Seville a následně se přesunul do Valencie. Tam mu jeho student Manuel Loscos představil svoji žákyni Concépción Gómez, kterou všichni přezdívali doña Concha. Byla to třicetipětiletá vdova, která po svém manželovi zdědila veliký majetek. Stala se z ní veliká obdivovatelka Francisca. Rozhodla se přestěhovat do Barcelony a vyhledávala jeho společnost. Později ho doprovázela i na koncertech po Andalusii. Společně navštívili i komplex paláců Alhambra v Granadě. Tárregu toto místo inspirovalo k napsání své slavné skladby *Recuerdos de la Alhambra*. Původní název zněl *Improvisación a Granada! Cantico Arabe*. Později byla skladba vydána nakladatelstvím *Vidal, Llimona y Boceta* v Barceloně pod dnes již známým názvem. Tato skladba dle Manuela de Fally zachycuje všechnu krásu a emoce, které kytara nabízí.⁴⁰

Po návratu do Barcelony se Tárrega na pozvání doňy Conchy stěhuje společně s rodinou do hradu San Gervasio. Napsal zde skladby *Sueño!* a *Mazurku G dur*. Kromě toho se zde zrodilo i mnoho transkripcí.

Během podzimu 1897 Tárrega odjel do Paříže, kde měl 26. listopadu koncert v sále Pleyel. Společně s ním zde vystoupili také bratři Alfred a Jules Cottinovi. Oba byli kytaristé, Alfred byl vlastníkem sbírky mnoha zajímavých nástrojů. Později to byl právě on, komu Francisco věnoval finální verzi skladby *Recuerdos de la Alhambra*.⁴¹

V roce 1898 se v Castellónu setkal se svým budoucím žákem Danielem Forteou, se kterým později hrával recitály, které byly završeny komorní hrou Tárregy a Fortey.

Na začátku roku 1899 se s rodinou opět přestěhoval do svého bytu v Barceloně. Jeho vztah s doňou Conchou byl u konce, protože odmítl její milostné návrhy. Ta začala podporovat jeho žáka Miguela Llobeta. Organizovala jeho koncerty a zabezpečila mu kytaru od Antonia de Torrese. Nicméně vztah Llobeta s Tárregou to nijak nenarušilo, což dokládá věnování Preludia a moll Miguelu Llobetovi, které se zachovalo na manuskriptu: „*Mému drahému příteli, mladému a proslulému kytaristovi panu Llobetovi. Dárek od Vašeho obdivovatele Francisca*

³⁹ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 92-99. ISBN 84-95026-93-7.

⁴⁰ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 103-105. ISBN 84-95026-93-7.

⁴¹ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 111-113.

Tárregy.“ O několik let později byla tato skladba vydána pod názvem *Preludio Número 2* s upraveným věnováním: „*Pro mého drahého studenta Miguela Llobeta*“.

Tárrega se ke konci roku 1899 vydal na koncertní turné po Španělsku, kde ho opět doprovázel Walter Leckie. Během prosince v Malaze dokončil skladbu *Recuerdos de la Alhambra* začátkem roku se přesunuli do Alžírsko. Zde vytvořil mnoho transkripcí, a navíc zde zkomponoval skladbu *Danza Mora*. Inspirace k této skladbě se zrodila v noci, když poslouchal místní hudebníky, jak hrají ostinátní rytmus na zdejší nástroje. Během pobytu se seznámil s francouzským skladatelem Camillem Saint-Saënem, se kterým zde trávil mnoho času. Pro francouzského skladatele byl perfektním ztělesněním kytaristy, skladatele a hudebníka. Obzvláště oblíbená byla transkripce Chopinova Nocturna v Es dur. Z Alžíru se pak společně s Leckiem přesunuli do Marseille a následně se vrátili domů do Barcelony.⁴²

Na jaře roku 1902 se Tárrega setkal s mladým Emiliem Pujolem. Pujol v doprovodu svého otce přišel na hodinu kytary k Franciscovi domů. Tento rok byl velice významný i z toho důvodu, že Francisco během delší odmlky zdokonaloval svoji techniku hry. Experimentoval s délkou nehtů na pravé ruce, které postupně zkracoval. Nakonec začal hrát úplně bez nehtů, čemuž musel přizpůsobit také pozici pravé ruky.⁴³ Koncert z června 1902 v Barceloně byl první, kde hrál bez nehtů. Během podzimu, který trávil ve Valencii, vydalo nakladatelství *Antich y Tena* první kolekci Tárregových skladeb: *Capricho Árabe*, *Preludio n. 1*, *Preludio n. 2*, *La Mariposa*, *Gran Vals*, *Adelita*, *Largo de la sonáta 4 op. 7* od Beethovena. Na konci roku prožil několik dní v baskickém Bilbau na pozvání místní kytarové společnosti.⁴⁴

V lednu roku 1903 se Francisco se svým společníkem Walterem Leckiem a svými přáteli knězi Franciscem Corellem a Manuelem Gilem vydává do Itálie. Navštívili významná města jako Řím, Florencii, Janov, Neapol. Moc se mu líbilo na Capri. V Itálii pobýval až do května. Během podzimu ve Valencii připravoval novou edici not pro vydavatelství *Antich y Tena Editores*. Obsahovala jedenáct skladeb: *Prelude 6, 7, 20* od Chopina, *Prelude n. 3*, *Prelude n. 4*, *Prelude n. 5*, *Rosita*, *Marieta*, *Minuet op. 78* Schubert a *Menuet* od Haydna a Beethovena.⁴⁵

20. ledna 1904 byl jmenován čestným členem barcelonské společnosti *Orfeo Lira*. Poté se vydal na koncertní turné po Španělsku. Nevynechal ani jeho oblíbenou Valencii. Zde rád navštěvoval svého přítele Pascuala Rocha. V jeho kytarovém obchodě se setkávali místní kytaristé a milovníci tohoto šestistrunného nástroje. Právě tady poprvé potkal Josefinu Robledo. Té bylo v té době 7 let. Stalo se tak poté, co se její otec seznámil s Franciscem a chtěl od něj vědět, jestli je jeho dcera dostatečně talentovaná na to, aby se kytara mohla

⁴² RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 109-112. ISBN 84-95026-93-7.

⁴³ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 120-125.

⁴⁴ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 117-126. ISBN 84-95026-93-7.

⁴⁵ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 145-152. ISBN 84-95026-93-7.

vážně věnovat. Při jejich prvním setkání mu Josefina zahrála *Capricho Árabe*. Po doznění skladby Francisco nabídl, že bude Josefinu vyučovat a pozval ji další den k sobě do hotelu na první lekci. Za její výuku nikdy nechtěl žádné peníze.⁴⁶

Začátkem roku 1905 měl v plánu vydat se k rodině Robledových do Valencie. Bohužel těsně před odjezdem ho postihl náhlý zdravotní kolaps, při kterém nemohl hýbat levou stranou svého těla. Naštěstí se poměrně rychle zotavil a během února cestu do Valencie uskutečnil. Ve Valencii se věnoval mladé Josefině a poté koncem března se vydal na turné po okolí Alicante. V květnu se vrátil domů do Barcelony. Během léta komponoval preludia a etudy. Rovněž dělal transkripce děl Bacha nebo Schumanna. Na konci srpna za ním do Barcelony přijela jeho studentka Josefina doprovázena její matkou Rafaelou.⁴⁷

Na začátku roku 1906 se opět na nějaký čas usadil ve Valencii, kde navštívil své známé. Po třech měsících se vrátil domů. V květnu se přesunul do Castellónu, v jehož okolí měl několik koncertů. Na nich vystupoval společně se svým žákem a přítelem Danielem Forteou.

Začátkem června opět cestoval z Castellónu do Valencie. Ve stejném čase zde pobýval i slavný fotograf Novella. Ten Tárregu zvěčnil na několika slavných snímcích. Obzvláště známá fotka je Tárrega hrající na kytaru v obklopení svých přátel (foto viz příloha č. 1).

Během léta přišel Tárregův přítel señor Catarineu s nápadem založit v Barceloně společnost obdivovatelů Tárregy-*Audiciones Tárrega*. Ta měla rodině finančně pomoci tím, že by pro ni Francisco odehrál jednou za dva měsíce koncert. Nakonec proběhly celkem tři koncerty, poslední z nich 23. prosince 1906. Byl to jeho poslední veřejný koncert v Barceloně.⁴⁸

V průběhu ledna 1907 ho navštívila italská kytaristka Maria Rita Brondi. Tárrega ji vyučoval a pod jeho vedením udělala velký pokrok. Dokonce jí věnoval skladbu *Minuetto*. Maria Rita se později věnovala studiu historie kytary a loutny. V roce 1926 vydala publikaci *Il liuto e la Chitarra*.⁴⁹

Po odchodu Marie zpět do Itálie se jednoho večera na konci ledna stala zásadní událost. Celá rodina spala, kromě Francisca, který cvičil na kytaru. Kolem druhé hodiny ranní se vrátil domů z hraní v orchestru Liceo jeho bratr Vicente. Krátce na to zvuk kytary utichl a ozvala se rána. Tárrega utrpěl embólii. Celá jeho levá strana těla byla paralyzovaná. Byla to jedna z nejtěžších chvil v jeho životě. Díky své zarputilosti se mu časem pomalu podařilo levou ruku zregenerovat a rozhýbat. Z postele se dostal až během března. Jeho ekonomická situace se vzhledem k tomu, že nemohl koncertovat ani vyučovat, zhoršila. Proto přijal nabídku od vydavatelství

⁴⁶ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 153-161. ISBN 84-95026-93-7.

⁴⁷ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 179-186. ISBN 84-95026-93-7.

⁴⁸ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 191-195. ISBN 84-95026-93-7.

⁴⁹ PUJOL, Emilio. Tárrega: Ensayo biográfico. In: PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960, s. 171-173.

Vidal, Llimona y Boceta, které mu nabídlo 500 pesetas za měsíc. Skladby *Recuerdos de la Alhambra, Mazurca in G, Maria, Minuetto o Sueño* zde byly vydány. Bohužel kvůli problémům ve vydavatelství byl kontrakt přerušeno.⁵⁰

Během července navštívil své přátele ve Valencii. Zde byl svědkem prvního veřejného koncertu své žákyně Josefíny Robledo. Během roku 1908 se mu zhoršil zrak. Na podzim se přesunul z Barcelony k rodině do Castellónu. Pobyt s rodinou a přáteli si vychutnával. Usmířil se s doňou Conchou a trávil čas v jejím domě v Alicante. Při zpáteční cestě do Barcelony se zastavil ve Valencii. Během května roku 1909 se vrátil do Castellónu kvůli recitálům. V závěrečné části koncertů vystoupil s Danielem Forteou. Léto trávil společně s rodinou v Noveldě. Poslední koncert odehrál v listopadu ve městě Cullera. Během prosince se jeho fyzický i psychický stav zhoršil. Byl vyčerpán. Francisco de Asís Tárrega y Eixea umírá v brzkých ranních hodinách 15. prosince 1909.⁵¹

⁵⁰ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 203-209. ISBN 84-95026-93-7.

⁵¹ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 217-225. ISBN 84-95026-93-7.

2 Význam

Francisco Tárrega položil základy moderní kytarové techniky a obohatil kytarový repertoár, který dodnes patří na programy světových interpretů. Tárrega rozšířil kytarovou tradici ve Španělsku, navázal na Fernanda Sora, Dionisia Aguada a Juliána Arcase. Tárrega upravil mnoho skladeb pro kytaru, pořizoval transkripce a skládal vlastní skladby ve stylu romantismu s vlivy španělské hudby. Kromě rozšiřování repertoáru se věnoval také koncertní činnosti. Měl úspěchy po celém Španělsku a rovněž i ve Francii nebo v Londýně, i když nejraději hrál pro své přátele u sebe doma či na soukromých večírcích.⁵² V průběhu let vyučoval mnoho žáků, kteří jeho metody výuky šířili do celého světa. V podstatě se dá říct, že do značné míry za dnešní techniku hry vděčíme právě Tárregovi. Obzvláště to platí u sezení při hře na kytaru s levou nohou na vyvýšeném stupínku, tak aby kytara měla ideální pozici pro bezproblémovou hru obou rukou. Velký vliv na jeho techniku hry měla také kytara od španělského kytaraře Antonia de Torrese, který zvětšil tělo romantické kytary a v podstatě ustálil tvar kytary, který se s menšími obměnami používá dodnes.

2.1 Přínos v oblasti techniky hry

I když sám Tárrega nevydal žádnou učebnici kytary, významným podílem přispěl k rozvoji techniky hry. Jeho poznatky shrnuli ve svých publikacích Emilio Pujol a Pascual Roch.

Šestistrunná kytara se objevila na přelomu 18. a 19. století. Ve vývoji ji předcházela barokní kytara, která měla pět sborů. Na španělském královském dvoře byla velice oblíbená a dochovaly se i knihy, které vysvětlují principy hry na tento nástroj jako například *Laberintos Ingeniosos* od Gaspara Sanze. Později se přidal šestý sbor, a nakonec vznikla šestistrunná kytara. Její největší rozmach přišel na počátku 19. století, a to hlavně ve Vídni a v Paříži. Společně s vývojem nástroje se rozvíjela i technika hry. V oblasti didaktické literatury jsou nejnámější publikace španělských kytaristů Fernanda Sora a Dionisia Aguada. Oba kytaristé působili v Paříži. Sorova publikace vyšla v roce 1830 a Aguadova Nová metoda vyšla v roce 1843. Mezi názory těchto dvou kytaristů byly značné rozdíly. Sezení u kytary nebylo ustálené. Aguado vymyslel vlastní stojan, do kterého se kytara upevnila. Nazval ho *tripod* (obrázek tripodu viz příloha č. 2). Sor doporučoval kytaru opřít o roh stolu, tak aby hráč měl dostatek pohodlí (obrázek viz příloha č. 3). Sor na rozdíl od Aguada doporučoval hru bez nehtů a pokusil se omezit využití prsteníčku pravé ruky na nutné minimum, protože tento prst nepovažoval za dostatečně způsobilý pro zapojení do hry.

Nutná změna techniky hry přišla s nástroji modernější konstrukce od Antonia de Torrese.

⁵² Tárregovi nebylo moc příjemné hrát pro více lidí. Odmítl například koncerty v USA a předčasně skončil i své turné po Anglii.

2.1.1 Sezení u nástroje a poloha rukou

Tárrega ustálil polohu sezení klasických kytaristů, která se používá dodnes. Doporučil, aby levá noha byla podložena stoličkou ve výšce zhruba 15 až 17 centimetrů nad zemí. Tím je umožněno dosáhnout toho, aby hlavice nástroje byla na úrovni levého ramene.

Co se týče pravé ruky, používal hru s dopadem tzv. *apoyando*. Dbal na přípravu prstů při hře *arpeggií* a mnohem více zapojoval prsteníček do hry, rovnocenně s ostatními prsty.

Pozice levé ruky byla téměř shodná s dnešní. Rozdíl je pouze v tom, že dnešní kytaristé neohýbají zápěstí, ale snaží se ho mít co nejvíce rovně v přirozené poloze. Tím se lépe předejde zdravotním problémům (karpálních tunelů atd.). Při natočeném zápěstí jsou šlachy mnohem více namáhány.

2.1.2 Kvalita tónu

Pujol i Roch dbají ve svých kytarových školách, které vycházejí ze znalostí Francisca Tárregy, i na kvalitu tónu. Sám Tárrega kolem roku 1902 přestal hrát s nehty na pravé ruce a začal používat bříško prstů. Tím dosáhl kulatějšího zvuku. V této tradici pokračoval i Emilio Pujol. Mezi hráče, kteří používali nehty, patřil Miguel Llobet. Nakonec se během 20. století ustálila hra s nehty, i když se jedná spíše o kombinaci bříška a nehtu. Důvodem bylo i to, že se díky Andrésovi Segoviovi a jiným kytarovým virtuosům kytara dostala na velká koncertní pódia, kde bylo zapotřebí nosnějšího zvuku nástroje, čemuž hra s nehty významně napomohla. V dnešní době je spíše výjimka, když kytarista hraje bez nehtů.

2.1.3 Etudy

Tárrega napsal celkem 55 etud, z toho 30 pro začátečníky a 25 pro pokročilé.

Věnuje se v nich všem důležitým technickým aspektům hry jako je hraní stupnic, rozklady akordů, souzvuk akordů dohromady, technika hry *legato* v levé ruce, *barré*, *pizzicato*, *flažolety* a *tremolo*.⁵³

2.2 Skladatelská činnost

Tárregovy kompozice tvoří základ současného repertoáru. Jak již bylo zmíněno, komponoval v romantickém stylu. Jednalo se o skladby spíše kratšího rozsahu psané v jednoduchých formách, často tanečních, jako například valčík a mazurka. Využíval hry i ve vyšších polohách, zapojoval technické prvky jako *barré* či *tremolo*. Skladby *Capricho Arabe* a *Recuerdos de la Alhambra* se staly nedílnou součástí světového repertoáru. Úryvek z kompozice *Gran Vals* byl použit společností Nokia pro jejich vyzvánění na mobilním telefonu. Celkový počet skladeb,

⁵³ KO, Yi-Fang. *AN ANALYTICAL AND COMPARATIVE STUDY OF FRANCISCO TÁRREGA'S TWO VOLUMES OF GUITAR STUDIES: VOLUME ONE-THIRTY ELEMENTARY LEVEL STUDIES AND VOLUME TWO-TWENTY-FIVE INTERMEDIATE AND ADVANCED LEVEL STUDIES*. Muncie, Indiana, 2009. Dissertation. Ball State University.

keré Tárrega napsal, je velice obtížné určit. Za jeho života se vydalo pouze 19 kompozic. Jedná se o díla: *Capricho Árabe*, *Preludio No.1-5*, *La Mariposa*, *Gran Vals*, *Adelita*, *Rosita*, *Marieta (mazurka)* ve vydavatelství *Antich y Tena* a *Preludio 6-7*, *María gavota*, *Sueño (tremolo)*, *Minuetto*, *Recuerdos de la Alhambra*, *Estudio en forma de minuetto*, *Mazurca en Sol* ve vydavatelství *Vidal Llimona y Boceta*.⁵⁴ Dnes všechny tyto skladby nalezneme v notové publikaci od vydavatelství *Chanterelle* pod názvem *Francisco Tárrega Collected Guitar Works: The Early Spanish Editions*.⁵⁵

Kompletní dílo Francisca Tárregy bylo publikováno v nakladatelství *Bèrben* s názvem *Tárrega Opere per Chitarra vol.1-4* a později taktéž v nakladatelství *Soneto Ediciones Musicales* s titulem *Francisco Tárrega Complete Guitar Works vol.1-5*. Autorem tohoto vydání je Melchor Rodríguez García, který se zabýval Tárregovou skladatelskou činností přes třicet let a spolupracoval na ní i s žáky Tárregy Pujolem a Forteou.⁵⁶

Nelze opomenout důležitý pramen, jehož povědomí se rozšířilo až ve 21. století. Jsou to manuskripty psané pro jeho přítele Waltera Leckieho. Jedná se o 35 skladeb, mezi nimiž jsou transkripce i původní skladby s podrobnými poznámkami od autora pro svého přítele.

- *Adelita! Mazurca para guitarra*
- *Aires Nacionales Españoles* – tato skladba je dnes známá pod názvem *Gran Jota*
- *Alborada*
- *A mi Padre! Preludio Patético*
- *Cadenza al Nocturno de Chopin*
- *Cándid*
- *Capricho Árabe*
- *Carneval de Venecia*
- *Danza Mora*
- *Danza Odalisca*
- *Dúo para guitarra*
- *El Columpio*
- *Emilia* – známá také jako *Pepita*
- *Endecha*
- *Estudio de Mendelssohn*
- *6 estudios en do mayor* – 6 etud v C dur
- *2 estudios en la menor* – 2 etudy v a moll

⁵⁴ 2021. "Soundboard Scholar no. 7 (Complete)." *Soundboard Scholar* 7, (1). <https://digitalcommons.du.edu/sbs/vol7/iss1/26>

⁵⁵ Tato publikace obsahuje navíc i skladby, které byly vydány po Tárregově smrti ve vydavatelství *Ildefonso Alíer*.

⁵⁶ SONETO. SONETO Ediciones Musicales. *SONETO Ediciones Musicales* [online]. [cit. 2024-04-22]. Dostupné z: https://www.sonetoediciones.com/site/secc_tarrega_en.asp

- *4 estudios en sol mayor – 4 etudy v G dur*
- *2 estudios en mi menor – 2 etudy v e moll*
- *3 estudios en re mayor – 3 etudy v D dur*
- *17 estudios en la mayor – 17 etud v A dur*
- *Estudio en la mayor – etuda A dur*
- *8 estudios en mi mayor – 8 etud E dur*
- *Estudio en mi mayor - etuda E dur*
- *Estudio en sol menor – etuda g moll*
- *Estudio en forma de Minuetto*
- *Estudio sobre fragmentos de Mendelssohn*
- *Estudio sobre el Preludio no. 19 de Chopin*
- *Estudio sobre el Preludio no. 1 de Chopin*
- *Estudio sobre la chaconna de Bach*
- *Estudio sobre in fragmento de Schumann*
- *Estudio sobre un motivo de Henselt*
- *Estudio sobre un motivo de Wagner*
- *Estudio sobre un téma de Bach*
- *Estudio sobre un téma de la Traviata*
- *Estudio sobre una fuga de Bach*
- *Estudio sobre una Giga de Bach*
- *Fantasía sobre motivos de Marina*
- *Fantasia sobre motives de La Traviata*
- *Gran Vals*
- *Improvisación: Solá*
- *Isabel (vals)*
- *La Cartagenera*
- *La Favorita*
- *Lágrima*
- *La Mariposa, estudio para guitarra*
- *Las Dos Hermanas*
- *Linda Pavana*
- *Malagueña*
- *María, Gavota*
- *María, Tango*
- *Marieta, mazurca para guitarra*
- *Mazurca en Sol*
- *Mazurca para guitarra*

- *Mazurca para dos guitarras*
- *Minuetto*
- *Motivos Heterogénos*
- *Motivos Españoles*
- *Oremus*
- *Paquito vals*
- *Polca*
- *35 Preludios*
- *Recuerdos de la Alhambra*
- *Rosita B*
- *Schotis*
- *Sueño! Mazurca Conchita B*
- *Sueño*
- *Vals en Re B*
- *Vals para dos guitarras*
- *Variaciones sobre un tema de la Tirolesa*
- *Vuelve a Sorrento*⁵⁷

2.3 Transkripce

Transkripce děl jiných autorů tvořily inspiraci pro interprety, kteří následovali po něm.

Tárrega svůj repertoár stavěl hlavně na skladbách Fernanda Sora, Dionisia Aguada a Juliána Arcase. Díla renesančních a barokních vihuelistů nezahrnoval. Kvůli rozšíření repertoáru musel dělat transkripce kompozic jiných autorů, kteří původně pro kytaru nepsali. Díky svému hudebnímu vzdělání v oblasti harmonie a hry na klavír mohl upravit skladby původně napsané pro tento nástroj (Beethoven, Chopin, Mendelssohn, atd.)

Populární byly také transkripce známých oper nebo španělských zarzuel,⁵⁸ které byly tehdy populární (Chapí, Chueca a Valverde)

Díky své znalosti specifik kytary uměl vybírat vhodné skladby pro transkripce.

Zásadními úpravami byla díla jeho španělských přátel Isaaca Albeníze, Joaquina Malatse nebo Enriqua Granadose. Na rozdíl od většiny jiných se tato díla zařadila natrvalo do repertoáru koncertních hráčů.

⁵⁷ RIUS, Adrián. Francisco Tárrega 1852-1909 Biography. In: RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006, s. 279-283. ISBN 84-95026-93-7.

⁵⁸ Zarzuela je španělské hudebně-dramatické dílo. Využívá se v něm střídání mluveného slova a zpěvu.

Tárrega nepřímo inspiroval i dnešní interprety k vlastním úpravám, například Manuela Barrueca nebo Davida Russella. Za svůj život Francisco Tárrega pořídil víc jak 200 transkripcí.⁵⁹

⁵⁹ CLARK, Walter Aron. *Francisco Tárrega and the Art of Guitar Transcription*. Riverside: University of California, 2009.

3 Současníci Francisca Tárregy

Kytara zažila největší rozmach na začátku 19. století. Postupně ji však v oblíbenosti začal konkurovat klavír, což následně vedlo k ústupu kytary. Ve druhé polovině 19. století se i zásluhou Tárregy podařilo kytaru opět povznést a přesvědčit veřejnost o jejich kvalitách. Zásluhu na tom zcela jistě mají i Tárregovi současníci, kteří navázali na Fernanda Sora a Dionisia Aguada a pokračovali v osvětě tohoto nástroje.

3.1 Francisco Trinidad Huerta (1800-1874)

Španělský kytarista, který byl během svého života označován za „Paganiniho kytary“. Pochvalně se o něm vyjádřili mimo jiné i Hector Berlioz a Victor Hugo. Měl pozitivní kritiky a byl označován za nejlepšího žijícího kytaristu. Koncertoval ve Španělsku, Portugalsku, Anglii a Francii. Jako první klasický kytarista měl v roce 1824 koncertní turné i po Americe. Hrál na kytary od Louise Panorma. Dokonce si vzal za ženu jeho dceru. Ke konci života upadl v zapomnění a umírá ve skromných podmínkách v Paříži.⁶⁰

3.2 José Brocá y Codina (1805-1882)

Byl španělský skladatel a kytarista. Žák Dionisia Aguada. Působil v Barceloně a byl znám svou interpretací děl Sora a Aguada. Byl přítel Juliána Arcase a učitel Josého Ferrera. Jeho skladby jsou psány v podobném stylu jako skladby Francisca Tárregy⁶¹. Zkomponoval 6 fantasií a několik drobnějších skladeb, převážně valčíky a mazurky, které byly v té době populární. Během života působil téměř 22 let v armádě.

3.3 Antonio Cano (1811-1897)

Byl kytarista, skladatel a pedagog. Jeho učitel byl věhlasný Dionisio Aguado. Působil v Madridu, kde učil v obchodě kytaráře Francisca Gonzáleze. V roce 1852 vydal učebnici *Metodo de Guitarra*. Zkomponoval kolem 100 skladeb a cvičení pro kytaru. Je pravděpodobné, že učil i Francisca Tárregu. Přispěl k rozvoji techniky hry tremolo⁶².

⁶⁰ Harmonicorde. *Harmonicorde* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.harmonicorde.com/huerta.html>

⁶¹ Early romantic guitar. *Early romantic guitar* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.earlyromanticguitar.com/erg/composers.htm#broca>

⁶² Early romantic guitar. *Early romantic guitar* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.earlyromanticguitar.com/erg/composers.htm#Cano>

3.4 Federico Cano (1838-1904)

Byl syn Antonia Cana, kytarista a pedagog. Vydal učebnici *Método de Guitarra*. Vlastnil sbírku nástrojů od Antonia de Torrese.⁶³

3.5 Tomas Damas (1825-1890)

Byl španělský kytarista a skladatel. Učil v obchodě kytaráře Francisca Gonzáleze. V roce 1865 vyšla jeho škola hry na kytaru *Método completo y progresivo de Guitarra*.⁶⁴

3.6 Julián Arcas (1832-1882)

Arcas se narodil v Almería. Ke kytarě ho dovedl jeho otec, který byl sám amatérský klasický kytarista. Ke své hře využíval učebnici Dionisia Aguada. První lekce dostal od svého otce, poté se mladý Julian přesunul do Málagy, kde ve svých studiích pokračoval u Josého Asencia. José Asencio byl žákem Dionisia Aguada. Ve věku 16 let mladý Julián Arcas koncertoval po Španělsku. V roce 1862 předvedl své umění Britské královské rodině v Brightonu. Arcas ovládal i hru flamenca a věnoval se komponování. Vlivy španělské lidové hudby jsou patrné i v jeho skladbách. Jako skladatel napsal 52 skladeb z toho 44 je původních a 8 jsou transkripce známých oper. Někdy po roce 1850 se v Seville potkal s Antoniem de Torresem. Oba pocházeli ze stejného města. Torres vyráběl kytary jen pro radost. Poté co Arcas jeho nástroje vyzkoušel, doporučil mu, aby se stavbě kytar začal věnovat naplno. Společně vytvořili dnes legendární kytaru *La Leona*, jedná se o první dochovanou kytaru moderní konstrukce, na kterou Arcas hrával své koncerty. Díky tomu se povědomí o těchto kytarách rozšířilo po Španělsku a kytaristé měli o nové nástroje zájem.

Ve svých volných chvílích se Julián Arcas věnoval i učení a předávání svých dovedností dál. Mezi jeho žáky řadíme Francisca Tárregu nebo Luise Soriu. Byl jedním z prvních kytaristů, který využíval hru s dopadem neboli *apoyando*. V tom na něj později navázal i Francisco Tárrega.⁶⁵

3.7 Luis de Soria (1851-1935)

Soria byl žákem Juliána Arcase, který ho seznámil s Franciscem Tárregou. S ním později vystupoval v kytarovém duu. Bohužel se kvůli rodinným důvodům nemohl společně s Franciscem vydat do Francie. Později byl prvním učitelem Regina Sainz de la Mazy.⁶⁶

⁶³ Fine fretted string instruments. *Fine fretted string instruments* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.finefretted.com/historical-articles/1857-1865-francisco-gonzalez-guitar-workshop-and-his-guitar-teachers>

⁶⁴ FREE-SCORES.COM. Free-scores.com. *Free-scores.com* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.free-scores.com/Download-PDF-Sheet-Music-Tomas-Damas.htm>

⁶⁵ The biography of Julián Arcas. *Maestros of the guitar* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <http://www.maestros-of-the-guitar.com/julianarcas.html>

⁶⁶ Classclef.com. *Classclef.com* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.classclef.com/soria-tango/>

3.8 José Martínez Toboso (1857-1913)

Toboso byl španělský kytarista a přítel Francisca Tárregy a Juliána Arcase. V roce 1876 hrál na koncertě v Seville skladby Juliána Arcase. Ve stejném roce mu kytarář Antonio de Torres postavil 11-ti strunnou kytaru, stejnou, na jakou hrál i Antonio Jiménez Manjón. V roce 1878 vystupoval společně s Juanem Pargou v kytarovém duu. Parga byl žák Arcase. Čtyři roky poté vytvořil duo s patnáctiletým žákem Pargy Josém Rojem, se kterým absolvoval turné po Španělsku a Portugalsku. V roce 1884 vytvořil duo s dalším žákem Juliána Arcase, Luisem Soriou. Svými aktivitami se Toboso zařadil mezi interprety, učitele a stavitele kytar, kteří usilovali o to, dostat svůj nástroj opět na výsluní skrze rozšiřování repertoáru a technických a zvukových možností nástroje. Počátkem roku 1888 vytvořil komorní uskupení s Praxedesem Gilem-Orozcem. V následujícím roce se vydali na své turné po Jižní Americe. Navštívili Venezuelu, Barbados, Trinidad a Tobago a Brazílii. Zde se Gil-Orozco rozhodl zůstat natrvalo, a tak Toboso v roce 1890 pokračoval ve svých sólových vystoupeních v Argentině. Poté se vrátil zpět do Španělska. Mezi lety 1899 a 1901 se Gil-Orozco vrátil z rodinných důvodů do Španělska a kytarové duo opět začalo vystupovat na koncertech. V roce 1904 se Toboso vydal na koncertní cestu do Brazílie. Vystupoval v Sao Paule a Riu de Janeiru. Můžeme předpokládat, že Toboso a Gil-Orozco byli první kytaristé, kteří přinesli do Brazílie povědomí o základech Tárregovy techniky hry na kytaru, třicet let poté na ně navázala Tárregova žákyně Josefina Robledo.⁶⁷

3.9 Carlos Garcia Tolsa (1858-1905)

Tolsa byl španělský kytarista. Na kytaru hrál od 13 let. Učil ho jeho slepý strýc. Později se přestěhoval do Madridu, kde byl studentem Juliána Arcase. Procestoval velkou část Evropy jako hráč na bandurii v orchestru *Estudiantino Figaro*. V roce 1885 se přestěhoval do Jižní Ameriky. Zde publikoval své skladby a pár studentů vyučoval hře na kytaru. Mezi nimi byl Gustavo Sosa Escalda, který byl později učitelem Agustína Barriose. Zajímavostí je, že v roce 1914 Barrios nahrál dvě skladby od Carlose Garcii Tolsy.

Carlos Garcia Tolsa hrál na 11-ti strunnou kytaru.⁶⁸

3.10 Juan Parga (1843-1899)

Parga byl španělský kytarista, skladatel a učitel. Žák Juliána Arcase. Napsal několik skladeb pro kytaru.⁶⁹

⁶⁷ 2021. "Soundboard Scholar no. 7 (Complete)." *Soundboard Scholar* 7, (1). <https://digitalcommons.du.edu/sbs/vol7/iss1/26>

⁶⁸ *Lute.ru* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: http://lute.ru/guitar/garcia_eng.htm

⁶⁹ Rafael Andia. *Rafael Andia* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: https://www.rafaelandia.com/en/Juan_Parga.html

3.11 Praxedes Gil-Orozco (1857-1916)

Narodil se v obci Requena nedaleko Valencie. Během mládí měl možnost se setkat s Franciscem Tárregou a Josém Tobosem. Žil ve Valencii a rozšiřoval si své hudební znalosti. Pracoval jako účetní a pořídil si 11-ti strunnou kytaru od Torrese. V roce 1888 dal výpověď a společně s Josém Tobosem se vydal na dráhu kytaristy. Při svých pobytech ve Valencii mu jeho přítel Francisco Tárrega dával hodiny kytary. V roce 1889 se se svým partnerem v komorní hře vydává na turné po Jižní Americe. Po odchodu Tobosa zpátky do Španělska se Gil-Orozco angažoval mezi španělskými přistěhovalci v Sao Paule. Spoluzakládal deník *La Iberia*. Věnoval se rovněž pedagogické činnosti. Od roku 1901 v Brazílii reprezentoval dílnu Pascuala Rocha a importoval do Jižní Ameriky nástroje tohoto španělského výrobce. Později rovněž využíval Rochovu učebnici o technice hry, která byla inspirovaná Franciscem Tárregou. V roce 1903 se stal spolujednatel továrny, která vyráběla struny. Gil-Orozco se angažoval v kulturním dění Sao Paula a sám zde sólově vystupoval. K dnešnímu dni jsou známá tři díla, která zkomponoval.⁷⁰

3.12 José Costa y Hugas (1827-1881)

Pocházel ze stejné vesnice jako jeho přítel José Ferrer. Nějaký čas působil v Paříži a poté se přestěhoval do Madridu. Za jeho života bylo publikovaných 8 skladeb a další se dochovaly ve formě manuskriptů.⁷¹

3.13 José Ferrer y Esteve (1835-1916)

Esteve byl katalánský kytarista. Narodil se ve vesnici Toroella de Montgrí. Hře na kytaru ho učil jeho otec. Později se zdokonalil u svého přítele Josého Costy y Hugase. Přestěhoval se na předměstí Barcelony, několik let studoval u Brocy a byl aktivní na místní kytarové scéně. Mezi lety 1885-1898 a 1901-1905 bydlel v Paříži, ale často navštěvoval i Barcelonu. Paříž byla oblíbená destinace kytaristů kvůli příležitostem hrát zde na koncertech, publikovat noty a vyučovat. Navíc Francouzi milovali španělskou hudbu. V Paříži se spřátelil se skladateli Julem Massenetem a Charlesem Gounodem a malířem a kytarovým nadšencem Édouardem Manetem. Posledních deset let života pobýval opět v Barceloně. Udržoval vřelé vztahy s místními, mezi které patřil Brocá, Nogués, Viñas, Prat a Tárrega. Přátelil se i s kytaristy Antoniem a Federicem Canem, Juliánem a Manuelem Arcasem.

Ferrerovo dílo zahrnuje 63 skladeb s opusovým číslem a deset bez opusového čísla.⁷²

⁷⁰ 2021. "Soundboard Scholar no. 7 (Complete)." *Soundboard Scholar* 7, (1). <https://digitalcommons.du.edu/sbs/vol7/iss1/26>

⁷¹ 2021. "Soundboard Scholar no. 7 (Complete)." *Soundboard Scholar* 7, (1). <https://digitalcommons.du.edu/sbs/vol7/iss1/26>

⁷² 2021. "Soundboard Scholar no. 7 (Complete)." *Soundboard Scholar* 7, (1). <https://digitalcommons.du.edu/sbs/vol7/iss1/26>

3.14 Napoleon Coste (1805-1883)

Coste byl francouzský klasický kytarista a skladatel. Na kytaru ho učila hrát jeho matka, sama vynikající kytaristka. Jeho pedagogická a koncertní kariéra začala už v jeho dospívání. Poté se přestěhoval do Paříže, kde studoval pod vedením Fernanda Sora. Stal se z něj přední francouzský kytarový virtuos. Se Sorem vystupoval i v duu. Přátelil se i s ostatními kytaristy, Dionisiem Aguadem, Matteem Carcassim, a Fernandem Carullim, kteří v té době taktéž působili v Paříži. Zkomponoval mnoho skladeb, které jsou dodnes pevnou součástí koncertního repertoáru předních světových umělců. Hrával na sedmistrunnou kytaru z dílny francouzského kytaraře Reného Lacota. Byl jedním z prvních kytaristů, který udělal transkripci kytarové hudby 17. století, a to konkrétně několika vět ze suity skladatele Roberta de Visée.⁷³

3.15 Antonio Jiménez Manjón (1866-1919)

Narodil se ve španělském Villacarrillo, v provincii Jaén. Ve třech letech přišel o zrak. Ve 14 letech se vydal na cesty do Paříže a Londýna. Později se usadil v Paříži, kde vyučoval kytaru. Absolvoval koncertní turné po Španělsku, Portugalsku, Anglii, Rusku, Chile a Argentině. V roce 1893 se přestěhoval do Buenos Aires. Do Evropy se vrátil v roce 1912, kdy odehrál koncert v Madridu, který měl velký ohlas. Před vypuknutím 1. světové války se vrátil do Buenos Aires. 3. ledna 1919 zde umírá. Zajímavostí je, že hrál na jedenáctistrunnou kytaru od Antonia de Torrese. Psal skladby pro sólovou kytaru, nebo písně s kytarovým doprovodem.⁷⁴

3.16 José Viñas y Díaz (1823-1888)

Díaz byl španělský zpěvák, skladatel, dirigent a kytarista. Společně s Arcasem byl považován za jednoho z nejdůležitějších kytarových virtuosů. V roce 1844 a 1849 absolvoval koncertní turné po Evropě. V jeho repertoáru byla díla Fernanda Sora i jeho vlastní tvorba. Publikovaných bylo celkem 23 skladeb. Žil v Barceloně, kde se pravděpodobně setkával i s Franciscem Tárregou⁷⁵.

⁷³ The biography of Napoléon Coste. *Maestros of the guitar* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <http://www.maestros-of-the-guitar.com/napoleoncoste.html>

⁷⁴ MANJÓN, Antonio Jiménez. *Leyenda, Aire Vasco*. Edited by Simon Wynberg. Heidelberg: Chanterelle, 1989. ISBN 3-89044-89-4.

⁷⁵ Early romantic guitar. *Early romantic guitar* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.earlyromanticguitar.com/erg/composers.htm#vinas>

3.17 Eduardo del Vando

Vyučoval hru na kytaru v madridské dílně kytaráře José Ramíreze I. Pocházel z Andalusie. Hrál na klasickou kytaru, ale vynikal i ve stylu flamenco.⁷⁶

3.18 Miguel Más y Bargualló (1846-1923)

Narodil se ve městě Reus. V mládí se přestěhoval do Barcelony kvůli studiu hry na klavír. Byl přijat do třídy Joana Bautisty Pujola, v té době slavného profesora, který vychoval řadu významných klavíristů, jako byli například Isaac Albéniz, Enrique Granados, Joaquín Malats. Más ale více tíhnul ke kytaře. Věnoval se koncertní i pedagogické činnosti. Jeho hlavní dovedností byla hra na bandurriu. Založil několik uskupení, ve kterých se vyskytovaly smyčcové a drnkací nástroje.⁷⁷

3.19 Sydney Pratten (1821-1895)

Narodila se v německém Mülheimu pod jménem Catharina Josepha Pelzer. Její otec byl kytarista a skladatel Ferdinand Pelzer. Od útlého věku byla velmi nadaná. Ve svých sedmi letech absolvovala první koncertní turné se svým otcem. Později se její rodina přestěhovala do Londýna. Zde vytvořila kytarové duo se slavným kytaristou Giuliem Regondim (v roce 1834). V Londýně se věnovala koncertní činnosti a rovněž vyučovala hru na kytaru dívky z vyšší společnosti. V roce 1854 se provdala za flétnistu Roberta Sidney Prattena a začal používat jeho jméno. Věnovala se také komponování a napsala i kytarovou školu. Učila i dvě dcery královny Viktorie. V roce 1881 se seznámila s Franciscem Tárregou a společně pak vystupovali na koncertech.⁷⁸

3.20 Alfred Cottin (1863-1923)

Cottin byl francouzský klasický kytarista. Na kytaru ho vyučoval Jaime Bosch. Vlastnil kytaru od Antonia de Torrese, pořádal koncerty a zkomponoval asi třicet skladeb. Přátelil se s Franciscem Tárregou, který mu věnoval svou skladbu *Recuerdos de la Alhambra*. Jeho bratr Jules Cottin byl vynikající mandolinista.

⁷⁶ Fine Fretted String Instruments. *Fine Fretted String Instruments* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://finefretted.com/historical-articles/1893-jose-ramirez>

⁷⁷ 2021. "Soundboard Scholar no. 7 (Complete)." *Soundboard Scholar* 7, (1). <https://digitalcommons.du.edu/sbs/vol7/iss1/26>

⁷⁸ Madame Sydney Pratten. *Madame Sydney Pratten* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://madame-sidney-pratten.jimdosite.com/>

3.21 Jaime Bosch y Renard (1826-1895)

Narodil se v Barceloně. Zde se hudebně vzdělal a poté se přestěhoval do Paříže, inspirován zdejším pobytem Fernanda Sora. Proslavil se jako koncertní umělec, pedagog a skladatel. Absolvoval turné po Německu a v roce 1890 vydal svoji učebnici kytary.⁷⁹

⁷⁹ 2021. "Soundboard Scholar no. 7 (Complete)." *Soundboard Scholar* 7, (1). <https://digitalcommons.du.edu/sbs/vol7/iss1/26>

4 Tárregovi žáci

Během svého života vyučoval Francisco Tárrega velké množství kytaristů. Jednalo se nejen o nadějně a talentované mladé muzikanty, ale také o hudební nadšence, kteří se kytáře věnovali na neprofesionální úrovni. Vychoval řadu vynikajících interpretů a pedagogů, kteří po jeho smrti dál šířili jeho poznatky a metody po celém světě.

4.1 Pascual Roch (1860-1921)

Roch byl španělský kytarista, pedagog a skladatel. V brzkém věku se učil hrát na kytaru pod vedením Francisca Tárregy. Později se věnoval výrobě a prodeji kytar ve Valencii. V roce 1910 se přestěhoval do Havany. Zde se věnoval výrobě kytar a pedagogické činnosti. Do Jižní Ameriky importoval kytary španělského mistra Vicenta Ariase. Jeho publikace *Modern Method for the Guitar* vyšla v roce 1920 v New Yorku. Tato učebnice má tři díly a popisuje v ní techniku hry na kytaru založenou na principech, které mu ukázal jeho učitel Francisco Tárrega⁸⁰.

4.2 Domingo Prat (1886-1944)

Prat byl španělský kytarista narozený v Barceloně. V mládí byl žákem Tárregy. V roce 1904 se přestěhoval do Argentiny. Byl jedním z prvních kytaristů, který doporučoval využívat při hře všech pět prstů pravé ruky včetně malíčku. Napsal učebnici o technice hry na kytaru s názvem *La Nueva Técnica de la Guitarra*. V roce 1934 editoval významnou publikaci *Diccionario de guitarristas*, ve které můžeme najít informace o všech kytaristech té doby.⁸¹

4.3 Josefina Robledo Gallego (1897-1972)

Gallego byla španělská kytaristka. Od 7 let byla žačkou Francisca Tárregy, který se přátelil s rodinou Robledových. Po vypuknutí války se přestěhovala do brazilského São Paula. V té době zde působil i Agustín Barrios a Américo Jacomino (Canhoto). Její virtuosita uchvátila brazilské diváky. Díky tomu se v roce 1916 kytara dostala k posluchačům z vyšší společnosti São Paula. Společně s Barriosem a Jacominem se řadí k nejvýznamnějším umělcům, kteří se podíleli na rozvoji a popularizaci kytary v Brazílii. Kytaru zde vyučovala a předávala svoje dovednosti dalším kytaristům z Brazílie.⁸²

⁸⁰ MARTINEZ, Alberto a Clémentine JOUFFROY. *Vicente Arias 1833-1914 The Forgotten Luthier*. Paříž: Camino Verde, 2021. ISBN 979-10-90267-56-5.

⁸¹ Natania Ophee Collection. *Natania Ophee Collection* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://digitalcollections.library.appstate.edu/s/ophee/page/domingopratt>

⁸² 2021. "Soundboard Scholar no. 7 (Complete)." *Soundboard Scholar* 7, (1). <https://digitalcommons.du.edu/sbs/vol7/iss1/26>

4.4 Emilio Pujol (1886-1980)

Pujol byl španělský skladatel, kytarista a pedagog. Narodil se v malé obci Grandella poblíž města Lleida. Své hudební vzdělání začal hodinami solfeggia u ředitele kapely v jeho rodné vsi. Pokračoval na hudební škole v Barceloně, kde se v 11 letech začal učit hru na bandurii. Poté, co přesvědčil svého otce, že se chce věnovat hudbě, se v roce 1901 seznámil s Franciscem Tárregou a stal se jeho žákem. Svůj první recitál odehrál ve věku 21 let ve městě Lleida. V roce 1909 debutuje v Barceloně. Během roku 1912 dokonce odehrál recitál ve Wigmore Hall v Londýně. Po 1. světové válce se na pozvání Miguela Llobeta vydal na své koncertní turné do Jižní Ameriky. Koncert v Buenos Aires byl jeho první v této části světa. V roce 1923 přerušil svou koncertní činnost. Usadil se v Paříži a věnoval se výzkumu historie kytary. V něm spolupracoval s Franciscem Pedrellem a později Lionelem de Laurenciem. Tyto historické studie vyústily do publikování encyklopedické historie kytary *La Guitare*. Emilio Pujol ve svém výzkumu kladl důraz na období zlatého věku španělských vihuelistů. Nový repertoár začal začleňovat i do svých koncertů. V roce 1936 objevil v pařížském muzeu Jaquemart-André jedinou, dodnes dochovanou vihuelu. Kytarář Miguel Simplicio mu udělal kopii tohoto historického nástroje a Pujol na něj začal hrát i veřejně na svých recitálech. Mezi lety 1941 a 1946 pracoval na publikaci kompozic skladatele Luise de Narváeze. Publikace byla součástí sbírky *Monumentos de la Musica Española*. Později zpracoval i díla Alonsa Mudarry (vydáno v roce 1949) či Enriquése de Valderrábana (vydáno v roce 1963). Ke konci života začal pracovat i na jedné z největších knih vihuelové literatury. Tou byla *Orphenica lyra* Miguela Fuenllany, která byla původně vydána v roce 1554. Emilio Pujol byl jedním z prvních učitelů klasické kytary na akademické půdě. Mezi lety 1946-1969 vyučoval na lisabonské konzervatoři. Byl osloven Andrésem Segoviou, aby vyučoval na letní hudební akademii Chigiana v italském městě Siena. V roce 1965 založil kurzy pro kytaru, loutnu a vihuelu ve městě Lleida. Mezi jeho studenty patřili Alberto Ponce, Carles Trepat, Hopkinson Smith, Héctor García, Maria Luisa Anido a další.

Věnoval se rovněž kompozici soudobých skladeb pro kytaru. Mezi jeho nejznámější díla patří učebnice techniky hry *Escuela razonada de la guitarra*. V jejich čtyřech částech popisuje moderní kytarovou techniku, kterou ho naučil jeho učitel Francisco Tárrega. Emilio Pujol byl zastánce hry bez nehtů.⁸³

⁸³ The Biography of Emilio Pujol. *Maestros of the Guitar* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <http://www.maestros-of-the-guitar.com/emiliopujol.html>

4.5 Estanislao Marco (1873-1954)

Marco byl žákem Francisca Tárregy a později učitelem Narcisa Yepese. V mládí hrával společně se sourozenci v kvartetu. Nástrojové složení bylo bandurria⁸⁴, lyra-bandurria⁸⁵, lyra-kytara⁸⁶ a devítistrunná kytara od Vicenta Ariase. Kromě hraní na kytaru a učení se Estanislao věnoval i kompozici. Narciso Yepes o něm řekl, že patřil k nejoblíbenějším žákům Tárregy⁸⁷.

4.6 Miguel Llobet (1878-1938)

Narodil se 18. října 1878 v Barceloně. Jeho otec Casimiro byl sochař. Miguel byl od mládí talentovaný malíř. V deseti letech začal navštěvovat hodiny solfeggia, klavíru a houslí. V roce 1889 navštívil koncert Antonia Jiméneze Manjóna a rozhodl se věnovat pouze kytaře. Jeho prvním učitelem byl Magín Alegre, později se jeho učitelem a přítelem stává Francisco Tárrega, se kterým se seznámil v roce 1892. V roce 1896 mu Tárrega věnoval své Preludio no. 2. Úspěšně koncertoval ve Španělsku. V roce 1904 se přestěhoval do Paříže, kde ho Isaac Albéniz představil místní hudební elitě, mezi níž patřili například Gabriel Fauré, Maurice Ravel, Paul Dukas, Claude Debussy. V následujících letech koncertoval ve Francii, Belgii a Španělsku. V roce 1907 si vzal za ženu klavírní virtuosku Anitu Aguilar, která byla žákyní Joaquína Malatse a Enrigua Granadose. Během roku 1910 se vydal na své první koncertní turné do Argentiny, které organizoval Domingo Prat. V roce 1912 odehrál koncerty v Chile a ve Spojených státech amerických. Během let 1913-1914 měl koncertní turné po Německu, kde se setkal s kytarářem Hermannem Hauserem. Na začátku 1. světové války se odstěhoval zpět do Barcelony. V Barceloně se seznámil s mladým Andrésem Segoviou, kterého učil své úpravy katalánských písní. V roce 1916 odjel na další turné po Spojených státech a o dva roky později se vrátil do Argentiny. Zde potkal Marii Luisu Anido, jeho budoucí žákyni. V roce 1921 premiéroval skladbu *Hommage à Claude Debussy* od Manuela de Falla ve městě Burgos. Následovalo koncertní turné po Německu a Rakousku, na kterém se setkal s Luisou Walkerovou. Ta u něj začíná studovat. V dalším roce se vrátil do Argentiny. Během roku 1924 vystupoval ve vídeňském Konzerthausu. V roce 1925 měl v Jižní Americe premiéru v kytarovém duu s Maríou Luisou Anido. Společně pak absolvovali turné po Argentině a Uruguayi. Poté ovládl evropská koncertní pódia v Rakousku, Německu, Francii a Španělsku. Do Argentiny opět zavítal během jara roku 1929. Kromě koncertů s Maríou Luisou společně pořídili také nahrávky jak komorní hry, tak sóla. Během roku 1930 se vrátil zpátky do Evropy,

⁸⁴ Bandurria je nástroj podobný mandolíně, který se používal zejména ve španělské lidové hudbě.

⁸⁵ Lyra-bandurria je druh bandurrie ve tvaru lyry.

⁸⁶ Lyra-kytara je druh kytary tvarované do podoby lyry. Tento nástroj byl populární zejména ve druhé polovině 19. století.

⁸⁷ MARTINEZ, Alberto a Clémentine JOUFFROY. *Vicente Arias 1833-1914 The Forgotten Luthier*. Paříž: Camino Verde, 2021. ISBN 979-10-90267-56-5.

kde vystoupil ve všech významných městech jako Londýn, Berlín, Hamburk, Mnichov, Vídeň a Budapešť. Rovněž předvedl svůj hudební um také v Itálii. V následujícím roce se vydal na své poslední turné po Spojených státech. Během let 1932-1934 už Llobetovi ubývaly síly. Jeho koncertní kariéra byla na ústupu. Věnuje se učení Josého Reye de la Tore. V roce 1936 vypukla ve Španělsku občanská válka. Llobeta to těžce psychicky poznamenalo a jeho zdraví se zhoršovalo. Zemřel v Barceloně 24. února 1938. Kromě své bohaté koncertní a pedagogické činnosti se věnoval také kompozici. Jeho skladby dodnes patří ke stěžejním pilířům kytarového repertoáru.⁸⁸

4.7 Maria Rita Brondi (1889-1941)

Brondi byla italská kytaristka, zpěvačka, loutnistka, skladatelka a hudební historička. Na kytaru ji učil mimo jiné i Francisco Tárrega. Napsal jí dokonce Menuet s věnováním, ve kterém bylo napsáno: „Mé oblíbené žákyni, slečně Marii Ritě Brondi.“⁸⁹

⁸⁸ LLOBET, Miguel. *Cançons Populars Catalanes Vol.1*. Edited by Stefano Grondona. Heidelberg: Chanterelle, 2009. ISMN M-2047-1801-6.

⁸⁹ *Women in Classical Guitar*. Online. CSUN. C2021. Dostupné z: <https://library.csun.edu/SCA/Peek-in-the-Stacks/womenclassicalguitar>. [cit. 2024-04-17].

5 Kytary

Hudební nástroje a jejich zvukové možnosti inspirovaly mnoho hudebníků a skladatelů. Nejinak tomu bylo i v případě Francisca Tárregy. Byl ovlivněn Juliánem Arcasem a jeho hrou na kytaru od Antonia de Torrese. Tyto nadčasové nástroje, které byly větší a hlasitější, než nástroje z první poloviny 19. století, jsou dnes považovány za první kytary moderní konstrukce. Tárrega měl štěstí, že jeho podporovatel Antonio Cánaesa Mendayas mu pomohl pořídit nástroj z Torresovy dílny. Stalo se tak v roce 1869. Následně Tárrega hrál na několik nástrojů z dílny tohoto španělského velikána v oboru stavitelství kytar. Později v Barceloně podporoval dalšího významného kytaráře Enriquea Garcíu, jehož nástroje doporučoval i svým studentům. Nástroje od Antonia de Torrese měly bezpochyby vliv i na techniku hry (využití hry apoyando) a způsob sezení u kytary. S menší romantickou kytarou tento styl sezení nelze tak snadno realizovat.

5.1 Antonio de Torres

Antonio de Torres Jurado se narodil 13. června 1817 ve španělském městě Almería. Je považován za otce moderní klasické kytary. Během mládí se vyučil tesařem. Mezi lety 1836-1842 strávil nějaký čas v Granadě, kde se zřejmě naučil výrobě kytary. Uvádí se, že jeho učitel byl místní kytarář José Pernas. Profesionálně se ale výrobě kytar začal na popud Juliána Arcase věnovat až po roce 1850. Ve své dílně v Seville zhotovil mnoho svých skvělých kytar, jako například La Leonu nebo kytary Miguela Llobeta a Francisca Tárregy. Nástroje vyrobené v Seville jsou označeny písmeny FE, což označuje první epochu Torresova stavitelství.

Význam Torrese tkví hlavně v tom, že zvětšil tělo kytary. Vrchní deska je asi o 20 procent větší, než byla u nástrojů z dob Dionisia Aguada nebo Fernanda Sora. Ostatní prvky jako menzura 650 mm nebo ladící mechanika místo ladících kolíků již známé byly. Torres jen všechny poznatky zkombinoval v jednom nástroji. Jeho vrchní desky jsou tenké a sám je považoval za nejdůležitější prvek konstrukce. Na důkaz toho vyrobil i kytaru, jejíž luby a zadní deska byly vyrobené z papírmaše.⁹⁰ Tato kytara je dnes vystavená v muzeu v Barceloně. Hráli na ní Francisco Tárrega a Miguel Llobet.

Je známo, že Torres vyrobil minimálně čtyři jedenáctistrunné kytary. Na tyto nástroje hrál například José Toboso nebo Antonio Jiménez Manjón.

V roce 1870 se ze Seville přestěhoval do Almerii. Nástroje zde vyrobené mají označení SE, což značí druhou epochu stavitelství Antonia de Torrese.⁹¹

⁹⁰ Papírmaš je směs drceného papíru, vody a lepidla, která se po vytvarování lije do forem a suší se.

⁹¹ Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/luthier/antonio-de-torres>

5.1.1 Antonio de Torres FE 17 1864

Nástroj *Antonio de Torres 1864 FE 17* (foto viz příloha č. 4) vyrobil Torres původně pro sebe. V roce 1869 ho navštívil tehdy 17-ti letý Tárrega s Antoniem Canesou. Torrese Tárregova virtuozita natolik okouzila, že mu tuto kytaru prodal. Kytara má smrkovou horní desku a luby a zadní desku z javoru. Tárregovi sloužila dlouhá léta. Po jeho smrti v roce 1909 to byla první kytara, kterou jeho rodina prodala. Stalo se tak v roce 1917. Prodána byla Juanu Carlosi Anidovi z Buenos Aires, který ji koupil své dceři a žákyni Miguela Llobeta Marii Luise. Tárregovi žáci Domingo Prat a Emilio Pujol o ní rovněž usilovali a toto rozhodnutí rodiny nesli s nelibostí. Dnes se nachází ve sbírce Jonathana Kellermana.⁹² Kytara je osazena tornavozem.⁹³

5.1.2 Antonio de Torres SE 49 1883

Kytara 1883 SE 49 (foto viz příloha č. 5) byl nástroj pravděpodobně zamýšlen, jako náhrada za první kytaru. Tato kytara je vyrobena ze stejného materiálu. Její tělo je ale o něco větší. Prodala se až v roce 1944. Původně nebyla vybavena tornavozem.⁹⁴

5.1.3 Antonio de Torres SE 114 1888

Kytara 1888 SE 114 (foto viz příloha č. 6) byla posledním nástrojem pro Francisca Tárregu. Na rozdíl od předešlých jsou luby a zadní deska vyrobeny z brazilského rio palisandru. Prodána byla v roce 1920. Jejím novým majitelem se stal Kubánc José de Jesús González, který ji pořídil pro svou dceru Margaritu González Garcíu. Po dalších 45 letech ji koupil kubánský kytarista Elias Barreiro a v roce 2000 se dostala k dnešnímu majiteli Sheldonu Urlikovi.⁹⁵

5.2 Enrique Garcia

Enrique Garcia se narodil v roce 1868 v Madridě. Jeho otec byl kytarář Juan Garcia. V roce 1883 začal pracovat v dílně kytaráře Josého Ramíreze I. a později u jeho bratra Manuela Ramíreze. V roce 1893 jeho kytara vyhrála zlatou medaili na soutěži v Chicagu. V té době už stavěl kytary v Barceloně, kde se seznámil s kytarovými interprety, mezi něž patřil i Francisco Tárrega. Je považován za zakladatele barcelonské kytarářské školy. Mezi pokračovatele této tradice řadíme jeho žáka Francisca Simplicia, Miguela Simplicia, Enriquea Sanfeliu nebo Ignacia Fletu. Jedním z jeho cílů bylo dosáhnout větší tuhosti rezonanční desky tím, že přidal jedno žebro. Tím pádem měly jeho kytary osm žeber uspořádaných do vějíře místo tradičních

⁹² Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/product/antonio-de-torres-fe-17-ex-francisco-tarrega-maria-luisa-anido>

⁹³ Tornavoz je malá kuželovitá roura připevněná k rezonančnímu otvoru zevnitř kytary. Využíval se ve druhé polovině 19.století. Sloužil k zesílení zvuku kytary.

⁹⁴ Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/product/antonio-de-torres-ex-francisco-tarrega>

⁹⁵ Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/product/antonio-de-torres-se-114-ex-francisco-tarrega>

sedmi. Nástroje Enriquea Garcii se mezi sebou velmi odlišují i mírou zdobením. Můžeme najít nástroje skromně zdobené i nástroje, které jsou vesměs umělecká díla. V tomto ohledu na něj navázal Francisco Simplicio. Enrique Garcia začal své kytary číslovat až od roku 1901. Na nástroje z jeho dílny hráli kromě Francisca Tárregy také jeho žáci Emilio Pujol, Domingo Prat, Daniel Fortea a interpreti Agustín Barrios Mangoré, Maria Luisa Anido, Julio Sagreras, Pepita Roca a jiní. Díky Domingovi Pratovi, který vlastnil tři kytary barcelonského kytaráře a přestěhoval se do Jižní Ameriky, byly od roku 1912 Garciovy kytary velice žádané i na tomto kontinentu. Enrique Garcia umírá v roce 1922.⁹⁶

5.2.1 Enrique Garcia No. 43 1904

Enrique Garcia No. 43 z roku 1904 byl nástroj, který patřil Franciscovi Tárregovi. Kytaru můžeme vidět na fotkách z jeho posledních koncertů z roku 1909 (viz foto příloha č. 7). Po jeho smrti se dostala do Jižní Ameriky, kde na ni hrál Adolfo Luna.⁹⁷ Od září 2001 je součástí soukromé sbírky.

5.2.2 Enrique Garcia No. 74 1906

Enrique Garcia No. 74 z roku 1906 byl druhý nástroj Francisca Tárregy od barcelonského kytaráře. Později tuto kytaru Tárrega daroval svému příteli Alfredu Cottinovi během jeho pobytu v Paříži. V roce 1936 kytara přešla do vlastnictví společnosti *Les Amis de la Guitare*. Zde se dostala i do rukou slavnému jazzovému kytaristovi Djangovi Reinhardtovi. Dnes je součástí soukromé sbírky.⁹⁸

5.3 Vicente Arias

Vicente Arias se narodil v roce 1833 v Alcázar San Juan. Stavbě kytar se začal věnovat v roce 1860. Během svého života získal za svoji práci několik ocenění. Jeho nástroje jsou kvalitou a zvukem srovnatelné s nástroji od Torrese. Dílnu provozoval v Madridě. Francisco Tárrega vlastnil minimálně jednu jeho kytaru. Ta je zachycena na známé fotografii španělského skladatele (foto viz příloha č. 8). Poznávacím znakem, díky kterému víme, že se jedná o kytaru Vicenta Ariase, je dvacátý pražec. Kytary tohoto španělského mistra používal i Estanislao Marco a Pascual Roch, který je distribuoval i v Jižní Americe.⁹⁹

⁹⁶ Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/luthier/enrique-garcia>

⁹⁷ Adolfo Victoriano Luna (1889-1971) argentinský kytarista a skladatel z Buenos Aires.

⁹⁸ Siccas Guitars. *Siccas Guitars* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://cdn.siccasguitars.com/wp-content/uploads/sites/3/2023/07/Garcia-article-by-Diego-Milanese.pdf>

⁹⁹ MARTINEZ, Alberto a Clémentine JOUFFROY. *Vicente Arias 1833-1914 The Forgotten Luthier*. Paříž: Camino Verde, 2021. ISBN 979-10-90267-56-5.

6 Skladatelé inspirováni Tárregou

Tárregův odkaz sahá až do současnosti. Dnešní světově uznávaní kytaristé, skladatelé a pedagogové mají do jisté míry vazby sahající až k samotnému Franciscu Tárregovi. Kupříkladu jeden z nejhranějších autorů kytarové literatury Leo Brouwer studoval hru na kytaru u kytaristy Isaaca Nicolý, který byl žákem Emilia Pujola.¹⁰⁰ V jeho díle *Nuevos Estudios Sencillos* nese jedna etuda podtitul *Omaggio a Tárrega*. Dalším významným skladatelem je Sergio Assad, kterého společně s jeho bratrem Odaiem v dětství vyučovala hru na kytaru Monina Tavora,¹⁰¹ která byla v mládí žačkou Dominga Prata. Francouzský kytarista, skladatel a pedagog Roland Dyens studoval hru na kytaru u Alberta Ponceho,¹⁰² který byl žákem Emilia Pujola. Napsal skladbu *El ultimo recuerdo*, která je poctou Franciscu Tárregovi a Agustínu Barriosovi. Využívá v ní techniky hry tremolo.

¹⁰⁰ TONEBASE. *Artist Biography Leo Brouwer*. Online. Tonebase. C2024. Dostupné z: <https://www.tonebase.co/guitar-artist-biographies/leobrouwer>. [cit. 2024-04-24].

¹⁰¹ *Biography*. Online. Assad Brothers. Dostupné z: <https://assadbrothers.com/biography/>. [cit. 2024-04-24].

¹⁰² TONEBASE. *Composer Biography Roland Dyens*. Online. Tonebase. C2024. Dostupné z: <https://www.tonebase.co/composer-biographies/rolanddyens>. [cit. 2024-04-24].

Závěr

Ve své diplomové práci jsem vytvořil komplexní přehled důležitých informací a poznatků ze života jedné z největších osobností klasické kytary Francisca Tárregy. Uvedené informace se opírají o dobové i současné prameny. Vytvořil jsem přehlednou a chronologickou biografii, v níž jsem zahrnul výsledky bádání a fakta o životě tohoto kytarového skladatele, virtuosa a pedagoga. Zaměřil jsem se na jeho zásluhy v oblasti techniky hry na kytaru, sezení u tohoto nástroje, skladatelské činnosti a jeho transkripcí, které významnou měrou obohatily kytarový repertoár. Tárregovy skladby jsou nedílnou součástí programů světových interpretů.

Pro lepší pochopení kontextu Franciscova působení jsem představil další osobnosti evropského kytarového života ve druhé polovině 19. století. V této oblasti jsem objevil jména kytaristů, kteří už možná upadli v zapomnění, ale ve své době patřili k významným interpretům a pedagogům. Někteří z nich pomáhali rozšířit věhlas tohoto nástroje za hranice Evropy do Jižní Ameriky.

Přiblížil jsem osudy a životy Tárregových nejnadanějších studentů. Osobnosti, jakými byli Miguel Llobet a Emilio Pujol, se nesmazatelně zapsaly do dějin kytary. Pujol má navíc velké zásluhy na znovuobjevení repertoáru ze zlatého věku španělských vihuelistů a rovněž podrobně popsal Tárregovu techniku hry. Domingo Prat a Pascual Roch šířili své vědomosti v Jižní Americe.

S druhou polovinou 19. století je úzce spjatý i nástrojař Antonio de Torres, který postavil první nástroje moderní konstrukce, jež převyšovaly kytary z předchozích let. Díky těmto nástrojům mohl Tárrega využít jejich potenciál ve svém skladatelském mistrovství i v rozvíjení techniky hry, kterou bylo třeba přizpůsobit novým možnostem. Kytaráři Enrique Garcia a Vicente Arias byli rovněž poctěni spoluprací s Franciscem Tárregou.

Odkaz tohoto katalánského skladatele žije dodnes. Mnoho dalších skladatelů inspiroval ke kompozici nových skladeb a interprety podnítil k tvoření vlastních transkripcí zajímavých děl, která původně pro kytaru nebyla napsána.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- CLARK, Walter Aron. *Francisco Tárrega and the Art of Guitar Transcription*. Riverside: University of California, 2009.
- KO, Yi-Fang. *AN ANALYTICAL AND COMPARATIVE STUDY OF FRANCISCO TÁRREGA'S TWO VOLUMES OF GUITAR STUDIES: VOLUME ONE-THIRTY ELEMENTARY LEVEL STUDIES AND VOLUME TWO-TWENTY-FIVE INTERMEDIATE AND ADVANCED LEVEL STUDIES*. Muncie, Indiana, 2009. Dissertation. Ball State University.
- LLOBET, Miguel. *Cançons Populars Catalanes Vol.1*. Edited by Stefano Grondona. Heidelberg: Chanterelle, 2009. ISMN M-2047-1801-6.
- MANJÓN, Antonio Jiménez. *Leyenda, Aire Vasco*. Edited by Simon Wynberg. Heidelberg: Chanterelle, 1989. ISBN 3-89044-89-4.
- MARTINEZ, Alberto a Clémentine JOUFFROY. *Vicente Arias 1833-1914 The Forgotten Luthier*. Paříž: Camino Verde, 2021. ISBN 979-10-90267-56-5.
- PUJOL, Emilio. *Tárrega: Ensayo biográfico*. Lisboa: Los Talleres Gráficos de Ramos, Afonso & Moita, Lda., 1960.
- RIUS, Adrián. *Francisco Tárrega 1852-1909 Biography*. Valencia: PILES, Editorial de Música S. A., 2006. ISBN 84-95026-93-7.

Internetové zdroje

- 2021. "Soundboard Scholar no. 7 (Complete)." *Soundboard Scholar* 7, (1). <https://digitalcommons.du.edu/sbs/vol7/iss1/26>
- *Biography*. Online. Assad Brothers. Dostupné z: <https://assadbrothers.com/biography/>. [cit. 2024-04-24].

- Classclef.com. *Classclef.com* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.classclef.com/soria-tango/>
- Early romantic guitar. *Early romantic guitar* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.earlyromanticguitar.com/erg/composers.htm#broca>
- Early romantic guitar. *Early romantic guitar* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.earlyromanticguitar.com/erg/composers.htm#Cano>
- Early romantic guitar. *Early romantic guitar* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.earlyromanticguitar.com/erg/composers.htm#vinas>
- Fine fretted string instruments. *Fine fretted string instruments* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.finefretted.com/historical-articles/1857-1865-francisco-gonzalez-guitar-workshop-and-his-guitar-teachers>
- Fine Fretted String Instruments. *Fine Fretted String Instruments* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://finefretted.com/historical-articles/1893-jose-ramirez>
- FREE-SCORES.COM. Free-scores.com. *Free-scores.com* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.free-scores.com/Download-PDF-Sheet-Music-Tomas-Damas.htm>
- Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/luthier/antonio-de-torres>
- Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/luthier/enrique-garcia>
- Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/product/antonio-de-torres-fe-17-ex-francisco-tarrega-maria-luisa-anido>
- Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/product/antonio-de-torres-ex-francisco-tarrega>

- Guitar Salon International. *Guitar Salon International* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/product/antonio-de-torres-se-114-ex-francisco-tarrega>
- Harmonicorde. *Harmonicorde* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.harmonicorde.com/huerta.html>
- *Lute.ru* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: http://lute.ru/guitar/garsia_eng.htm
- Madame Sydney Pratten. *Madame Sydney Pratten* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://madame-sidney-pratten.jimdosite.com/>
- Natania Ophee Collection. *Natania Ophee Collection* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://digitalcollections.library.appstate.edu/s/ophee/page/domingopratt>
- Rafael Andia. *Rafael Andia* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: https://www.rafaelandia.com/en/Juan_Parga.html
- Siccac Guitars. *Siccac Guitars* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://cdn.siccacguitars.com/wp-content/uploads/sites/3/2023/07/Garcia-article-by-Diego-Milanese.pdf>
- SONETO. SONETO Ediciones Musicales. *SONETO Ediciones Musicales* [online]. [cit. 2024-04-22]. Dostupné z: https://www.sonetoediciones.com/site/secc_tarrega_en.asp
- The biography of Napoléon Coste. *Maestros of the guitar* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <http://www.maestros-of-the-guitar.com/napoleoncoste.html>
- The Biography of Emilio Pujol. *Maestros of the Guitar* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <http://www.maestros-of-the-guitar.com/emiliopujol.html>
- The biography of Julián Arcas. *Maestros of the guitar* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <http://www.maestros-of-the-guitar.com/julianarcas.html>
- The biography of Napoléon Coste. *Maestros of the guitar* [online]. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <http://www.maestros-of-the-guitar.com/napoleoncoste.html>

- TONEBASE. *Artist Biography Leo Brouwer*. Online. Tonebase. C2024. Dostupné z: <https://www.tonebase.co/guitar-artist-biographies/leobrouwer>. [cit. 2024-04-24].
- TONEBASE. *Composer Biography Roland Dyens*. Online. Tonebase. C2024. Dostupné z: <https://www.tonebase.co/composer-biographies/rolanddyens>. [cit. 2024-04-24].
- *Women in Classical Guitar*. Online. CSUN. C2021. Dostupné z: <https://library.csun.edu/SCA/Peek-in-the-Stacks/womenclassicalguitar>. [cit. 2024-04-17].

Zdroje příloh

- *Rarer Photos of Francisco Tárrega*. Online. In: Reddit. 2023. Dostupné z: <https://preview.redd.it/rarer-photos-of-francisco-t%C3%A1rrega-v0-p25waq3xavya1.png?width=988&format=png&auto=webp&s=02204f2b271a508f987135116cedd9aedd04bf7>. [cit. 2024-04-23].
- *Music Practise & Theory: How widespread was the use of Aguado's "Tripodium", and are similar devices still used today?* Online. In: Music.stackexchange. 2014. Dostupné z: <https://i.stack.imgur.com/XxKZ1.jpg>. [cit. 2024-04-23].
- *Rarer Photos of Francisco Tárrega*. Online. In: Reddit. 2023. Dostupné z: <https://preview.redd.it/rarer-photos-of-francisco-t%C3%A1rrega-v0-8db67e36avya1.png?width=953&format=png&auto=webp&s=4b0d6cc724d02af812910f81fb99603b49e9f6ff>. [cit. 2024-04-23].
- RODRIGUEZ, Sergio. *Comparison of the Méthode Pour La Guitare by Fernando Sor with the Méthode Complète Pour La Guitare Par Ferdinand Sor, Rédigée Et Augmentée De Nombreux Exemples Et Leçons Suivis D'une Notice Sur La 7e Corde by Napoléon Coste*. Disertace. Denton, Texas: University of North Texas, 2017.
- *Gran Vals - Francisco Tárrega - David Russell (Nokia)*. Online. In: Soundcloud. 2021. Dostupné z: <https://soundcloud.com/deepakkarolya/francisco-tarrega-gran-vals>. [cit. 2024-04-23].

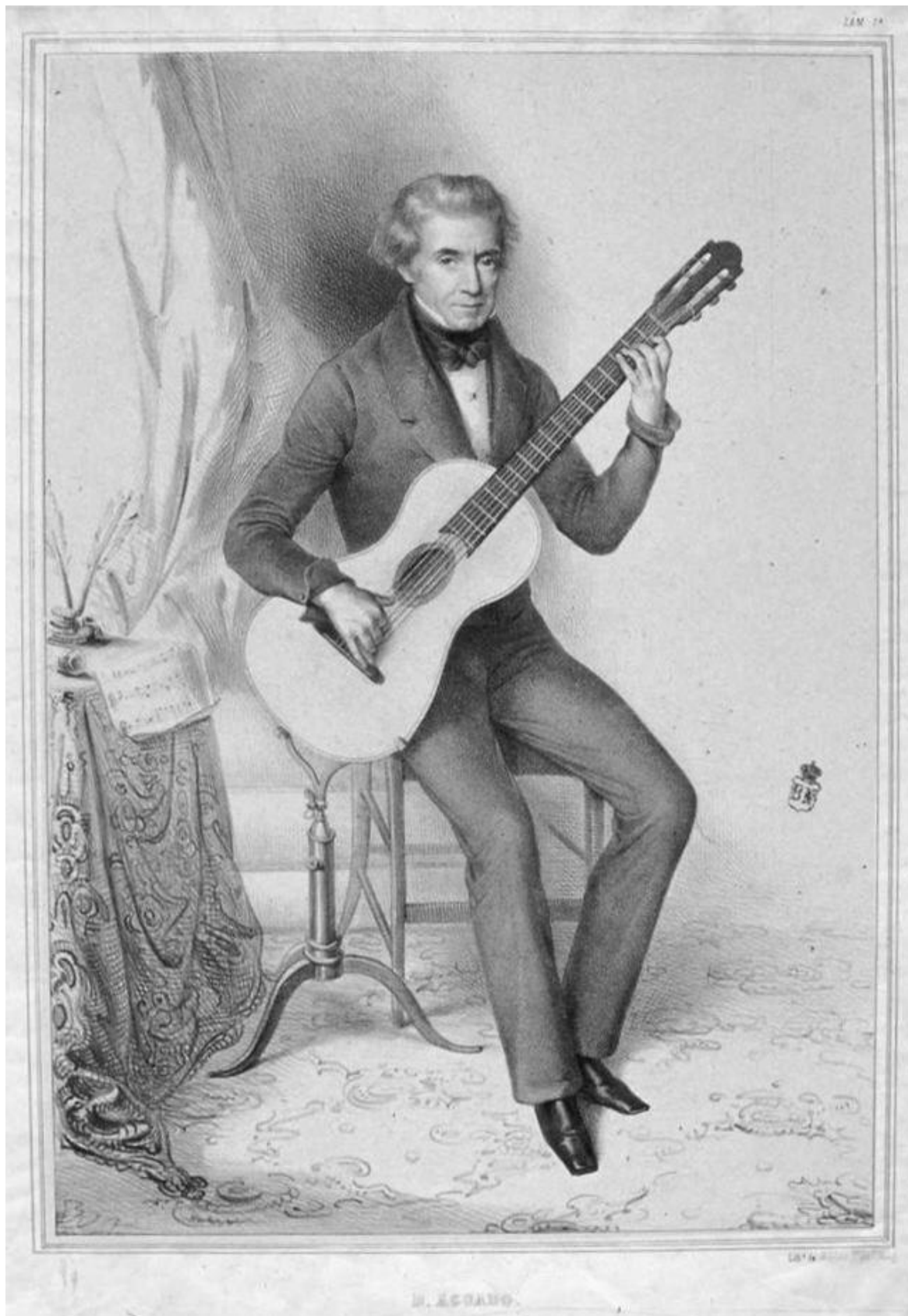
- *Guitar Salon International: 1888 Antonio de Torres "SE 114" SP/CSAR (ex Francisco Tárrega).* Online. In: Guitarsalon. C2024. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/image/catalog/product/GUCLTOR-07776B/antonio-de-torres-se-114-ex-francisco-tarrega-1.jpg>. [cit. 2024-04-23].
- *Guitar Salon International: 1883 Antonio de Torres "SE 49" SP/MP (ex Francisco Tárrega).* Online. In: Guitarsalon. C2024. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/image/catalog/product/GUCLTOR-07776A/antonio-de-torres-ex-francisco-tarrega-1.jpg>. [cit. 2024-04-23].
- *Guitar Salon International: 1864 Antonio de Torres "FE 17" SP/MP (ex Francisco Tárrega, Maria Luisa Anido).* Online. In: Guitarsalon. C2024. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/image/catalog/product/GUCLTOR-07776C/antonio-de-torres-fe-17-ex-francisco-tarrega-maria-luisa-anido-1.jpg>. [cit. 2024-04-23].
- *Guitar Salon International: Francisco Tarrega Poster.* Online. In: Guitarsalon. C2024. Dostupné z: <https://www.guitarsalon.com/image/catalog/product/ACTARPO-03131/francisco-tarrega-poster-1.jpg>. [cit. 2024-04-23].

Příloha 1

Zleva doprava: Tónico Tello, Pascual Roch, José Orellana, Francisco Corell, Baldomero Cateura, Santacruz, Manuel Loscos, Francisco Tárrega a Vicente Puchol.

Příloha 2

Aguadův tripod

Příloha 3

Sorova metoda založená na opření kytary o roh stolu.

Příloha 4

Antonio de Torres FE 17 1864

Příloha 5

Antonio de Torres SE 49 1883

Příloha 6

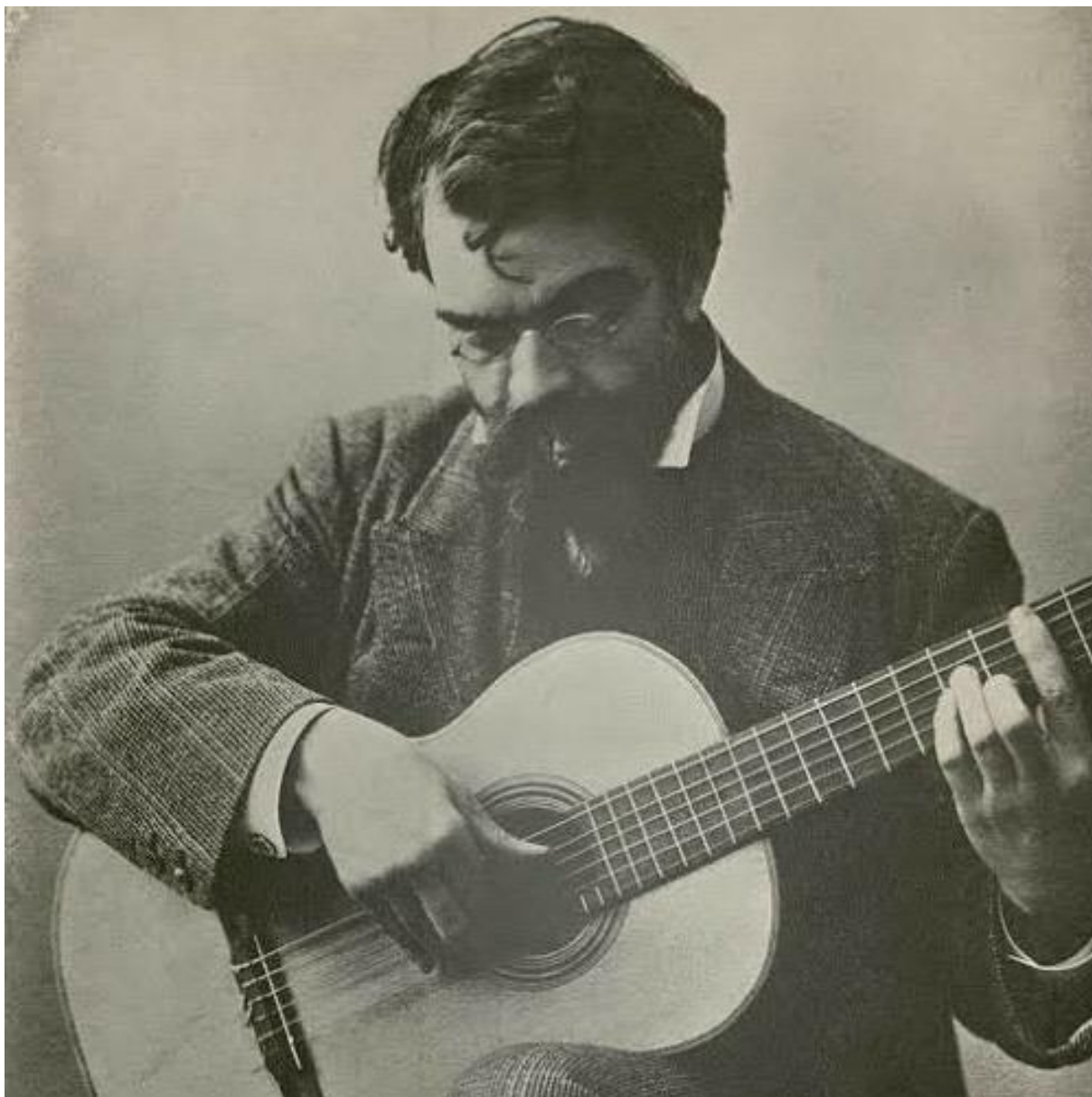
Antonio de Torres SE 114 1888 a foto Francisca Tárregy hrajícího na tuto kytaru.

Příloha 7

Francisco Tárrega hrající na kytaru Enriquea Garcii No. 43 1904

Příloha 8

Známý portrét Francisca Tárregy s kytarou od Vicenta Ariase.